

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe un jum. . . 12 "

Pe o lună . . . 2 "
Anul de Duminică
Pe un an . . . 4 Cor.
Pe un jum. . . 2 "

Pe un an . . . 10 Cor.
Anul de Duminică
Pe un an . . . 4 Cor.
Pe un jum. . . 2 "

Pe un an . . . 10 Cor.
Anul de Duminică
Pe un an . . . 4 Cor.
Pe un jum. . . 2 "

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Deak Fereny-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la admnistratie.
Multumire publice și Loc de
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscripte nu se trim
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Racconigi.

Nu se va fi gândit cu ocaziunea întâlnirii dela Racconigi nimeni și la românii din regatul ungar; sânt cu toate aceste semne, că efectele celor puse la cale acolo se simt și în văile Carpaților.

Deocamdată ies în România la iveală îndoieli mai mult ori-mai puțin motivate în ceea ce privește naționalitatea politice de alipire către monarchia habsburgică.

Sânt acum vre-o douăzeci de ani Austria era foarte urgisită în România, între altele, și pentru că guvernele din Ungaria numai sprijinite de cercurile hotărâtoare din Viena puteau să-i asuprească pe români. Au intervenit însă împrejurări, care au schimbat dispozițiunile spiritelor, și-n timpul celor din urmă ani Austria și Habsburgii îndeosebi s'au bucurat de multe și vii simpatii în România — iarăși și pentru că se crede, că în lupta lor pentru dreptate românii din regatul ungar se pot răzâma pe Austria și pe Habsburgi.

Au fost însă totdeauna în România și oameni, cari n'au încredere în Habsburgi. Admit și accepție, că Austria e interesată, ca România și poporul român, să crească și să se întărească dezvoltându-se în toată libertatea și că astfel și românii de pretutindeni sânt interesați, ca puterea Habsburgilor să fie mare; ei susțin însă, că Austria e prea slabă pentru că să-i poată fi cuiva de ajutor și astfel Impăratul, fie el ori-și-care, va fi și în viitor nevoit să tolereze ceea ce a tolerat în trecut. Atât în-

delungata criză din Ungaria, cât și neînțelegerile din Austria au trebuit neapărat să întărească simțământul acesta, căci toate semnele arată, că, ori-și-câtă bunăvoință ar fi având cercurile din Viena, ele sânt în mare grad neputincioase.

E deci lucru firesc, că se sporesc ceice stăruie, ca România să apuce și ea drumul indicat de Italia, căci monarchia habsburgică e un razâm prea șubred.

Pornit când cu vizita ofițerilor rusești prin țară, curentul acesta se generalizează și nu se poate prevedea, dacă el nu va sili în cele din urmă și pe guvern să caute a se apropia de Rusia.

O asemenea schimbare în atitudinea statului român nu poate să rămâie fără de efect în ceea ce privește pozițiunea românilor din regatul ungar.

Politica românilor din regatul ungar nu e aleasă, ci impusă de împrejurări și de legăturile, pe care le au de veacuri cu monarchia habsburgică. Era dar pentru dânșii o mare ușurare în gândul, că și frații lor de peste hotare își caută razimul tot în monarchia habsburgică. Deși despărțit în două, neamul românesc se prezenta în viața europeană ca același factor și avea aceiași amici și aceiași dușmani.

Dacă statul român și-ar schimba politica românii din regatul ungar ar rămâne iso-lați și ar fi nevoiți să-și caute alt razâm, altă orientare, alt drum, nici într'un caz însă nu alătura cu România, căci aceasta n'ar mai fi cu puțință. Ei pot să stee alătura cu ori-și-care dintre concetățenii lor, cu ori-

și care dintre amicii declarați ai patriei lor, dar trebuie să se ferească de cei ce mâne ar putea să treacă drept dușmani ai monarchiei.

Ni-e prea urît gândul unei asemenea schimbări și de aceea nu putem să ne desfacem de speranța, că gravele conflicte ce s'au ivit în viața internă a monarchiei se vor rezolva așa, ca toată lumea să se încredințeze, că nu e monarchia habsburgică atât de slabă, cum o cred unii, și că vrajba, de care se sperie lumea, nu e între popoare, ci între puținii oameni, cari se împulzesc, ca să iee stăpânirea. Răzâmat pe iubirea tuturor popoarelor însărate de pace și de bună rânduială, poate monarchul să facă dreptate și să dea la o parte pe ceice fac lucrarea pacinică peste puțință.

»Asociația», archiereii și deputații. Un confrate insistă asupra atitudinii archiereilor noștri față cu »Asociațiunea». Din cei 6 vlădici ce avem au azistat la prima ședință a adunării generale unul singur, I. P. S. Sa metropolitul din Sibiu, care fiind cu reședința în Sibiu participarea Sa nu poate fi socotită ca un semn de deosebit interes pentru »Asociație». Ceilalți cinci nu au găsit cu cale să cheltuiască nici taxa unei telegrame de bune urări către cea mai mare adunare culturală românească. Din parte-ne am subliniat și noi la timpul său indiferența archierilor.

Am remarcat însă și lipsa deputaților noștri la adunarea »Asociației». Afară de dd. Dr. N. Oncu și Dr. Vlad ceilalți, dacă nu ne înșelăm, au lipsit (dacă însă am omis a mai aminti și pe altul prezent, îi cerem scuze.)

Pământul a vorbit.

— Schiță din viața Martienilor. —

— Foiță originală a »Tribunei». —

De Victor Eftimiu.

Noaptea era senină. Pe cerul limpede, strălucia luna plină, stelele toate. Pământul se vedea departe, cu jumătatea răsăriteană scaldată în lumina lunii. Învățații Al-Marun, așezat pe marginea unuia din canalele lui Marte, își mângâia lunga barbă de vrăjitor, cerceta din când în când o carte groasă, cu drumuri de stele și planete, clătina din cap și se uita spre vecina lui Marte, planeta Pământul.

Înțeleptul Al-Marun era poate singurul locuitor din Marte, care mai cerceta cerul. El avea un ucenic tânăr, care-l ajuta la citirea în stele și care, ca ultima fălăire a unei flăcări, voia să reînceapă în istovita planetă, o nouă generație de entuziaști.

Cu zece mii de ani înainte, locuitorii din Marte credeau că tot ce se vede deasupra lor, începând cu Soarele și sfârșind cu cea mai mărunță stelută din zare, se învârtește în jurul lor. După veacuri de neștiință a adevărului, veni un șir de învățați și Martienii aflară că și planeta lor e tot așa de neînsemnată, ca licuricii ce umple cerul. Mai aflară Martienii că cel ce stă pe loc e Soarele și că toate celelalte lumi se învârtesc în jurul său.

Învățații au fost arși pe rug fiindcă îndrăzniseră să desmintă pe episcopi, dar veniră alții, cari spuseră că și Soarele se învârtește în jurul altor lumi. După ce au fost arși și aceștia, o

adevărată nebunie astrologică și apoi astronomică începu, în Marte. Cetățenii săi numai aveau altă grijă, alt sport și alt snobism, decât să se uite în casa vecinului, cum vine vorba, și să afle ce se petrece în alte lumi. După câteva alte veacuri de zădărnice focuri aprinse ca semn vecinilor, Martienii obosiră. Incetul cu incetul, le trecu pofta de astronomie. Incepeau să-și vadă iară numai de treburile lor. Iar în veacul când nu le mai creșteau unghiile și părul — semnul cel mai neîndoelnic al apogeeului de civilizație — martienii începură iar să creadă că tot ce se vede deasupra lor, de la Soare până la cea mai mărunță stelută din zare, se învârtește în jurul lor. În oboseala și desgustul ce-i cuprinsese, ei nu mai aveau nici un ideal, nu se mai interesau de nimica și nimic nu-i mai mira. Ultimii înțelepți ajunseseră să dovedească muritorilor, că toate sânt de prisos. Snobismul cel din urmă, snobismul fatal, inevitabil, fu reîntoarcerea la era primitivă.

Nobilii și artiștii dădură semnalul. Ei numai făceau nimic; vara ședeau întinși, la soare, iarna dormeau îmbrăcați în pielea celor din urmă fiare. ...În așa vremi de decadență se născu înțeleptul Al-Marun și tânărul său discipol Mar-Tomar. Pare-se că maimuțele din cari se trăgeau ei întârziaseră cu câteva mii de ani să se prefacă'n oameni, căci Al-Marun și Mar-Tomar aveau aproape totatăta păr cât au astăzi oamenii; vederile nu le slăbise, iar în sufletul lor, idealul nu se stinsese încă.

...Și iată pentruce, în noaptea senină ce înălbea munții goi ai planetei și apele-i posomorâte, — Al-Marun și Mar-Tomar nu dormiau, ci contem-

plau bolta albastră. După socotelile învățatului, Pământul era să-se apropie foarte mult în noaptea-aceia. Cu ochenele sale neîntrecute, Al-Marun putea să-se convingă dacă luminile slabe, ce fălăie ca o pânză roșiatică pe anumite părți ale globului, sânt semne de oraș sau focuri atmosferice. Inima celor doi cercetători de stele bătea cumplit. Și în clipa când pământul intră în zona lor de observație, Al-Marun, se ridică în picioare și vorbi solemn:

— Ucenicul și prietenul meu Mar-Tomar! Treceam printr'o clipă rară. Două lumi se încrucișează în lumina Lunii, în licărirea unei clipe. Aici, o lume care doarme obosită, istovită de atâtea generații de inconștiență, de muncă și decadență. Doarme somn vecin cu moartea, somnul de animal, necutrerat de vise, pustiu de ideal. O lume care se isprăvește, după ce și-a atins culmea de stăpânire acuma patru mii de ani. Dincolo, o lume nouă, care abia acuma urcă treptele splendorii sale; căci sânt sigur, o Mar-Tomar, că o lume ca a noastră se frământă acolo, pe Pământul acela cu atmosferă ca a noastră, cu apă și țărână. M'au batjocorit frații când le-am spus că sânt și-acolo oameni. În noaptea aceasta, vom vedea. Vom vedea și luminile orașelor. Știința își va cânta cântecul de lebedă în noaptea aceasta!... Fii gata Mar-Tomar, fii gata!...

Două sticle de lunetă scânteară, ca un fulger roz, în lumina violetă a lunii. Cei doi savanți își ațintiră ochii și mintea. Deodată, bătrânul se cutremură, pâlă și lăsându-și ocheanul, începu să strige:

— Victorie Mar-Tomar, Victorie!... Pământenii ne dau semne! Uită-te colo, în partea din apus a

Cunoaştem multe ocupații ale deputaților noștri, dar opinia publică românească ar aștepta dela ei poate mai mult interes pentru chestiile culturale românești. Iei face dovada că înțeleg deplin cât de mult lupta noastră națională e o luptă culturală, și că apreciază rostul și valoarea culturalei armă politice.

Pan austriacismul urmărit Am ajuns să vedem și asta. De frica ungarilor, autoritățile austriace au expulzat pe ziaristul Rudolf Schwenhagen care redacta acum un an încă ziarul «Gross-Oesterreich» care Schwenhagen era supus german. Acum Schwenhagen e arestat căci pe ascuns se întorsese la Viena. El a declarat că locuința sa stabilă se află în Pressburg de unde venea zilnic la Viena. Aici a înființat «Societatea pentru apărarea germanilor în Ungaria». Din Pressburg și dintr-o societate în toată Ungaria, un nou mișcare pan-austriacă. După el ar fi avut legături cu mai mulți scriitori români cari ar fi stăruit și iei pentru recitarea ziarului «Gross-Oesterreich» și reluarea acestei activități. Schwenhagen le-a spus că în scopul de a răsturna domnia papală în Ungaria și de a desrobi națiunile românești de sub jugul ungurească, ridicând confederația pan-austriacă. Acum Schwenhagen, arestat va fi judecat și condamnat din nou. Mânia ungurească se întinde asupra Austriei. Influența asta nu face cinste numelui austriac.

Minciunile perfide. Bud. Hirlep publica din condeiul unui prețios preot român un articol dat din Sibiu despre congresul național bisericesc. Prima minciună a articolului e însuși autorul și a doua e datarea lui.

Articolul scris e de sigur din Budapesta și de vre-un cunoscut membru al redacției. Tendința lui e de a arăta că biserica noastră e stat care trebuie darimat și ras. Se face acuza congresului că a făcut politică și se citează o singură dovadă: hotărîrea luată împotriva episcopului de Arad. Ei bine, se știe că congresul în ședințele sale nici nu s'a ocupat măcar de afacerea asta. Hotărîrea s'a luat în afara de ședințe, membrii congresului constituindu-se în conferință intimă

celui mai bătrân continent, acolo unde am văzut cele mai multe lumini de orașe... Vezi tu o lumină mare, albă? Uită-te cum falfăie și crește și scade iar și se urcă, înălțându-se mereu? Acum s'a stins... A rămas ca un scrum luminos... Iat-o cum se aprinde iar, ca o chemare desperată a fraților de departe... Iat-o cum se umflă și se stinge dintr'odată. Acum, se lățește jos... acum se face ascuțită... se ascute mereu și se stinge dintr'odată. Pământeni au vorbit, o Mar-Tomar!... Du-te... Deșteaptă tot orașul și spune să s'aprindă toate focurile, căci pământeni au vorbit, — și trebuie să le răspundem!

Bătrânul vorbea ca un halucinat. În ochii săi vibra o bucurie de nebun.

Mar-Tomar își lăsă maestrul singur și porni în oraș să deștepte oamenii și să le spună marea veste. Dar nimem nu se sinchisi. Unii nici nu voiau să deschidă, alții îl alungau, iar cei mai mulți, voiau să-l lege, ca pe un nebun. Câțiva învățați, la cari alerga ucenicul ca la ajutorul cel din urmă, îi spuseră să-și vadă de treabă.

— Dar bine de atâtea mii de ani ne chinuiește taina cerului și acum când am descoperit-o, s'o lăsăm să piară?!

— Lasă flăcăule... nu te potrivești la mintea bătrânului? Ce ne pasă nouă de pământeni? Vezi-ți de treabă, flăcăule...

Inzădar plânse și se rugă bietul Mar-Tomar la toate ușile, inzădar evocă el seria marilor astronomi, ale căror statui se înălțau pe ulițele largi ale orașului. Nimeni nu-l împinșă cu vorbe bune.

Paznicii farului, ridicat cu o mie de ani înainte

și neoficialt. Minciunile ziarului unde lucrează d. Jancsó Benedek sânt însă anume făcute spre a atîta guvernul împotriva autonomiei bisericei noastre și caracterizează buna sa credință.

Procesul coaliției sârbo croate împotriva d. Dr. Friedjung. Istorical austriac Dr. Heinrich Friedjung a publicat acum câteva luni un articol în «N. Fr. Pr.», despre procesul dela Agram și a ridicat și împotriva unora dintre deputații coaliției sârbo-croate învinuirea că ar fi primit subvenții dela guvernul sârbesc spre a agita pentru ideea pansârbească și împotriva anexiunii Bosniei. Articolul a stârnit o legitimă senzațiune. Deputații sârbo-croați în frunte cu d. Supilo au protestat împotriva învinuirii, dar d. Friedjung i-a somat să-l dea judecării, unde va face dovada acuzelor sale. Procesul a fost început și este acum în curs.

«Agramer Tagblatt» ziarul coaliției, arată îngrijirea sa pentru acest proces, spunând că după iritațiile procesului de înaltă trădare, acest nou proces va mări agitația și va împiedeca potolirea spiritelor. Ziarul propune drept aceea ca *procesul să nu fie dezbătut în fața judecătorei, ci în fața unui juriu parlamentar.* Părțile litigante vor declara că se vor supune acestui for și d. Dr. Friedjung îi va prezinta actele sale doveditoare.

«Pester Lloyd» adaugă că d. Friedjung ține la prestigiul său de istoric, care ține să dovedească autenticitatea documentelor sale, atunci va preferi o dezbateră judecătorească. Dacă dânsul urmărește însă scopuri politice atunci va primi juriul parlamentar spre a nu mări numărul chestiilor ce agită azi monarchia.

Alternativa pusă de «P. Ll.» iese plină de viclesug. Ziarul acesta știe bine că d. Friedjung e istoric și ține la acest prestigiu; iel va preferi deci calea judecătorească pe care o dorește în fond și «Pester Lloyd» ca fiind mai avantajos politicei ungurești, care vrea sdrobirea coaliției sârbo-croate

Sârbi radicali. Cei trei deputați sârbi radicali: Manojovic, Musitzky și Miksits, nu voiesc să formeze un partid parlamentar separat — după cum se svonise în presa ungurească —, ci ei vor păstra deocamdată o atitudine oportunistă, așteptând conjunctori politice favorabile scopurilor ce urmăresc și se vor atașa partidului care le va oferi mai multe fărâmituri. În declarațiile ce le-au făcut în chestiune zilele trecute, ei definesc, ce-i drept, cu totul altfel scopul de care

ca să se dea semn pământenilor, — îl părăsiseră de o mie de ani. Nimănui nu-i mai păsa de lumile cealalte.

Nici nu mai îndrăznea bietul discipol să se întoarcă pe marginea canalului, — acolo unde Al-Marun găfăia de bucurie, că Pământul a vorbit.

Tremurând, Mar-Tomar se întoarse totuși, — dar n'avu vreme să deschidă gura, căci Maestrul își înfundase capul în palme și sughita de plâns:

— Școlarul și prietenul meu — vorbi bătrânul când simți că Mar-Tomar e acolo — te miri de ce plâng... Plâng de mila pământenilor, o Mar-Tomar, căci și Pământul se va istovi ca mâine. Știi tu ce-mi spune glasul de lumină? Imi spune că pământeni și-au ajuns culmea și că mâine, vor începe să decadă.

În cele câteva ceasuri de când ai plecat, eu m'am tot gândit la planeta vecină. Acolo, oamenii sânt fericiți. Bolile sânt vindecate toate. Războaie nu mai sânt. Nimeni nu mai e bogat, — și fiecare are cu ce să trăiască. Pământeni nu mai au nimic de dorit, nu mai au nici o nevoie în lumea lor, dacă încep să ne dea semne nouă... Să le vorbim, Mar-Tomar... Să le vorbim noi, cei din urmă astronomi din Marte!...

...Dar când află bătrânul cruda veste a lui Mar-Tomar, când află că nici o scânteie de ideal numai arde în sufletul fraților săi, ridică brațele, îngâlbeni și gemând, se prebuși. — Cel din urmă gând al său fu o rugăciune către Dumnezeu, fu dorul de a-i trimite sufletul pe Pământul fericit...

se călăuzesc, când zic că se vor atașa par care va sta »cel mai aproape« de ei. Ven lor însă e prea transparentă, când ne gânditoria lor ar fi fost să stea alături de deputați naționaliști, însă cu cinstea și politică necondiționată.

Tributul »Unirii«, memoriel lui Șe În numărul său din urmă »Unirea«, — că numai pentru a răspunde acuzel c adus —, închină memoriel lui Șaguna, »glose« inspirate de un sincer sentiment vlavie și de înțelegere pentru marele archi bisericei gr. orientale. Reproducem pasagi mător:

»Cu biserica greco-orientală română a să centenarul Șaguna și neamul rominesc întreg. a fost fără îndoială una dintre cele mai marc guri ale vieții publice rominești din veacul Barbat dăruit de Dumnezeu cu mulți talanți cheltuit toți pentru înaintarea bisericei și n său. Pentru aceea tot sufletul rominesc, în zi cute de prăznuire, mișcat în suflet a pomeni cela, care între împrejurări foarte grele a știu împrejurările astfel încit a dăruit neamului să stituțiune atit de însemnată, cum este mitrop or. cu statutul ei organic.

Cazul dela Sf. Sinod

Anatema. — Chestia se va rezolvi în satisfacător. — Memoriul Ep'scopulu rasim de Roman.

București, 17 Octom

Incidentul care a avut loc în ședința Oct a Sfântului Sinod al României for încă și acuma obiectul de discuție al un din presa românească. Atitudinea Ep'i lui de Roman, Gherasim, la care s turat și Episcopul de Huși, a răma și acuma pentru mulți neexplicată. M că legea de... Consistoriul superior bisericesc a fost votată de rile legiuitoare, a fost sancționată și rămâne lege sfântă, în fața căreia te buie să se plece.

Până acuma afacerile administrative genere toate chestiunile mai mari pr la bunul mers al așezămintelor bis era rezolvate de Sfântul Sinod com Archiereii din țară, conform legii di

Pe lângă Sf. Sinod, prin legea de d. Haret și votată încă de astăpri se mai adaugă un nou for biserices istoriul superior. Acesta se compo lângă archierei și din reprezentanții stîrilor, ai seminarelor de teologie și ților de mir.

Activitatea Consistoriului se extir ales asupra chestiunilor pur administrative și disciplinare. Votul Consistoriului este numai consultativ. Iniințarea acestui for era de mult așteptată, întrucât este un for auxiliar pe lângă Sfântul Sinod. El judecă infrațiunile pe cari eventual le-ar comite preoții, propune pedepsele ce ar fi de aplicat. Cei cari s'ar simți nedreptățiți, au dreptul de a apela la sfântul Sinod. În chestie de organizație bisericească, Consistoriul are vot consultativ.

Neînțelegerea s'a ivit din cauza preoților de mir înțroduși în acest consistoriu, fapt, care după părerea Ep'is opului de Roman, ar sta în contradicere cu canoanele bisericii ortodoxe. De aici apoi aprinsele discuții în Senat, de aici apoi îndrăznețul gest al Episcopului de Roman, care, văzând că ceilalți episcopi din țară susțin consistoriul, în ședința dela 12 Octomvrie curent a anatemitizat pe colegii săi.

Faptul a produs senzație. Unele ziare politice au căutat să exploateze chestia în fa-

lui ce-i strivește trupestă-sufletește, — cei luminați datorință au să le ia sbuciumul în seamă, și înfiorați și cutremurați să leculască deșertăciunea și amarul vieții lor nefericite.

Bihorul are și el vre-o 17—20 membrii comitatensi aleși cu program național. Dar pe dlor nu-i poți vedea, nu-i poți auzi pe la soborul din congregație.

Vezi bine, că participarea la aceste adunări nu-i împreună cu diurne, cu parale. Știm și aceea, că cele mai multe din mandate sânt protestate. Dar cei cărora nu le sânt nimicite unde-s? Nu le auzim glasul, decât pe al dlui Zigrea, bătrânul, președintele clubului național român din Oradea, dând interviuri fițiucilor jidovite, despre partidul moderatilor:

— Eu nu sânt vrăjmașul acestui partid.

Și vorbind nu prea măgulitor despre politica noastră intrasigenta-națională, zicând că nu-i ducătoare la scop.

Vine iarna cât de curând, așterne vi-ți sumale, întindeți-vă clobănește și vă dați dorului, dragii noștri bihoreni!...

Somn ușor!

Correspondentul.

Blériot a sburat.

București, 21 Octombrie.

Primul sbor omenesc pe pământul României s'a făcut Sâmbătă după amiază, în asfințitul soarelui, pe câmpul hipodromului. Blériot a sburat și sborul lui, sborul minunatei lui mașini, a pus în uimire și a umplut de emoție neînțeleasă și de entuziasm delirant pe puținii privelegeați, cari au avut fericirea să asiste la această primă încercare de aviațiune în țara românească.

După accidentul nenorocit întâmplat Miercuri trecută motorului mașinii lui Blériot, se știe că s'a telegrafiat imediat la Paris ca să se trimită neîntârziat alte două motoare la București. Ele au sosit mai curând decât ne-am n-asteptat. Ele dimineață au ajuns în gară și de acolo au fost duse la garajul Prager. D. Blériot fiind înștiințat, a dispus ca aeroplanul ce se afla expus la A'eneu să fie transportat la garaj și aci, sub deapropoada supraveghere s'a făcut montarea noului motor.

După amiază, la orele 2. mașina sburătoare, încunjurată de un cordon de jandarmi, a fost pornită în spre hipodrom.

La ora 5 și 15 s'a făcut întâia încercare a dlui Blériot.

Pe întinderea nesfârșită a câmpului vre-o 20 persoane schimbă între ele vorba mai mult în șoapte. Sunt A. S. R., Principele Carol, d. Ioan Brătianu prim ministru, doamna Blériot, Principele Gh. orghe Bibescu cu dnș, d. și dna J. Cămarășescu, d. lt.-colonel Iliescu, șeful statului major al corpului II. de armată, d. Dr. N. Minovici și alte câteva persoane și 45 muncitori săteni.

D. Blériot examinează aparatul înconjurat de cei patru mecanici ai dsale.

Totul e în regulă. Aparatul e ridicat peste podul improvizat între incinta tribunei și e dus pe locul rezervat pentru alergarea calilor.

Blériot își puse șapca în cap, se legă peste urechi și se urcă cu multă ușurință pe mașina sa sburătoare în care se perde până la umeri.

Ceasurile 5 și 20 minute.

Soarele a asfințit, își mai arată puterea doar învăluind într-o roșeață vie de foc întreg apusul de unde se revarsă perzându-se pieste tot orizontul o lumină dulce, plăcută.

Mărețea clădire a tribunei pare un colos coprins de lumina roșatică ce se înfrânge pe întregul coprins al câmpiei hipodromului.

Și toți sântem mulți: Principe, prim-ministru,

muncitorul sătean; tuturora ne e teamă par'că să speriem pasărea uriașă.

Primul mecanic apucă helicea cu amândouă mâinile. O învârtește de vre-o 4—5 ori și în acelaș timp un sgomot puternit, asemuitor cu a câtorva automobile în mers, mașina poruește încet apoi repede, coada se ridică și după o distanță de 50 metri întregul aparat e în aer și se urcă, se urcă mereu E sublim. E la treizeci de metri înălțime și se duce, se duce cu direcția înspre acel apus sublim de soare. Face vre-o 4 kilometri în linie dreaptă pare că se pierde, când deodată întoarce spre stânga, face o curbă mare, se coboară la vre-o câțiva metri deasupra solului și iarăși se ridică, trece ca o săgeată deasupra capetelor. Tăcerea pe care am păstrat o toți până în acest moment muți de admirație — se transformă în acest moment în strigăte delirante; în urale sgomotoase. Agitând pălăriile, principele moștenitor, primul-ministru, toți ceilalți; d-nele fluturând batistele, salutăm astfel marele triumf al științei, rezolvarea încercatei probleme a cuceirii aerului.

Dar Blériot sboară, sboară mereu; virează la stânga, face încă un ocol și pe linie dreaptă, din același loc de unde a plecat, se coboară ca o pasăre uriașă peste prada ei.

Sânt orele 6 fără 25 minute.

Ovațiunile încep din nou și vădit emoționat A. S. R. Principele Carol strânge cel dintâu mâna acestui mare cuceritor al aerului, caracterizat printr-o modestie excesivă. E feliicitat apoi de d. Brătianu și de toți ceilalți. Incercatul aviator zâmbeste tuturora: nu prea vorbește. Pare mulțumit.

La un moment dat spune:

— Aș dori ca mâine să pot procura aceeași plăcere publicului românesc, care a venit Mercuri aci în număr atât de mare și care, cu toată neplăcerea ce a avut-o, s'a arătat cu acel prilej atât de gentil.

Și convoiul mic de oameni se îndreaptă spre cortul din incinta tribunei unde pasărea uriașă era dusă, par'că să se odihnească în culcușul ei.

Ni-se telegrafează din București: Blériot a sburat ieri cu admirabilul său monoplan la Băneasa în fața așezării. 150. mij. de comunicații. A jost de jafuiri. Cu Regina, LL. RR. principele Ferdinand, principesa Maria micii principi, și domni ministri. Genialului inventator i-s'au făcut ovații vi-foroase. Regina l-a feliicitat viu emoționată.

„Șaguna și Guza-Vodă“.

Conferința dlui N. Iorga, ținută la Ploiești în beneficiul „Ligei culturale“.

Sâmbătă seara d. N. Iorga și-a dezvoltat în sala teatrului »Cooperativa« conferința sa despre »Șaguna și Guza-Vodă«, în beneficiul Ligei culturale din localitate.

Sala a fost complectamente plină. Timp de două ore d. Iorga a ținut încordată atențiunea publicului supt farmecul cuvântării sale documentate, cu obișnuita sa erudiție plină de vervă și ironie și asupra chestiilor de actualitate cu care subiectul său venea în legătură.

D. Iorga a analizat mai întâi diferențele dintre Guza-Vodă și Șaguna. Acesta era un călugăr puternic, unul dintre acei călugări cinstiți și sinceri cari din moment ce a făcut jurământul Domnului a înțeles să trăiască în afară de plăcerile lumii, nu ca mulți călugări din ziua de azi cari gustă din toate plăcerile vieții și urcă erarchia bisericească făcând politică.

Domnitorul Guza departe de a duce o viață călugărească avea toate ușurințele generației sale. Aceste mici greșeli nu privesc însă istoria, ci numai familia sa. Din moment ce soția sa, D-na Elena Guza, a iertat aceste greșeli soțului ei, nimănui nu-i mai este permis să le releveze.

Șaguna era unul dintre cei mai mari cărturari

ai vremii sale. Guza Vodă nu avea însă decât cultura elementară și obișnuită a generației sale din Moldova.

Cu toate aceste mari deosebiri sânt multe puncte cari în fața istoriei unesc figura lui Șaguna de figura domnitorului Guza Vodă. Atât Șaguna cât și Guza Vodă din momentul ce încep să-și îndeplinească rolurile lor istorice apar ca niște oameni providențiali. Când Șaguna vine Episcop al Românilor un fior de mândrie și redeșteptarea trece prin biserica românească din Ardeal.

Când Guza Vodă vine ca principe al celor două țări unite, un spirit nou se coboară în persoana sa și apare ca un om nou și providențial.

După cum Șaguna știe să dea bisericii autoritatea și mândria ei, asemenea și Guza Vodă a știut să dea țării noastre în grelele împrejurări prin care trecea toată autoritatea și demnitatea trebuitoare.

Celace mai unește pe acești doi oameni mari din istoria românismului este faptul că amândoi au murit amăriți și înveninați tocmai de acei pentru a căror ridicare lucraseră. Atât Șaguna cât și Guza Vodă aveau o mare putere de autoritate impunându-se tuturora, chiar și celor mai nelnduplecați vrăjmași. Șaguna reușise să fie respectat de ungurii cei făloși, de sașii cei prietenoși, și se impusese chiar la Curtea împărătească din Viena.

Guza Vodă prin atitudinea lui știuse să se impună porții și celorlalte puteri.

Secretul acestei mari autorități a amândurora stă în faptul că acțiunea lor depășia interesele personale și interesele de castă și serveau interesele și aspirațiile unui neam întreg.

De aceea nenorocirea lor trebuie slăvită ca un prinos adus de națiune în semn de recunoștință și ca o răzbunare a tuturor nedreptăților și amărăciunilor ce amândouă acești oameni mari le-au suferit în timpul vieții în lupta lor mare în serviciul neamului românesc.

Propuneri

cari nu s'au făcut la adunarea generală a Asociațiunei din Sibiu.

Un președinte din Viena în unificarea interesante expuneri:

Calea care duce la cultură, știință și în general la progres este după cum s'a dovedit în decursul sutelor de ani: observarea și distrugerea adevărată în termin tehnic analiza, apoi gruparea sau clasarea adevărată sinteza. Aristotel a zis: Întâi adună fapte, apoi gândind grupeazăle și leagă-le. Vrând să aplicăm și noi românii aceasta la îndemnul nostru înaintare, vom vedea că noi, la început fiind, nu putem să facem studii de sinteză. (De aci imposibilitatea de a vorbi de una sau 2 culturi iar cel ce o face se ciocnește de *duru lex*). Noi abia ne-am trezit din un somn întărit și întineritor. Dragostea de lucru să ne o validăm cei cărora le permite timpul și ocupația în scrutarea trecutului. Numai cunoscându-l pe acesta perfect, vom ști care este fondul și substratul nostru, de unde am plecat și la ce putem ajunge.

Din acest punct de vedere pornind poți să vezi iubite cititorule ce valoare minimală au discuțiile istorice dela noi, purtate cu atita vervă, în mod apodictic și pățimaș. Câtă vreme noi nu am adunat toate actele referitoare la trecutul nostru, se poate întâmpla ca ceace ziua de azi te îndeamnă să afirmi, răstoarnă ziua de mâine. E necesar deci să ne desgro-păm trecutul de unde ar zăcea el, iar scrisul bătrânilor să nu-l lăsăm pradă moliiilor.

Sirbii sânt mai puțini decât noi. Cu toate aceste de 2 ani lucrează 5 oameni în arhivele din Viena. I-am aflat în arhiva militară »Kriegsarchiv« și i-am aflat și în »Haus-Hof und Staatsarchiv«.

Dacă a-ți încercat toate!

lot nu v'au trecut durerile reumatice cereși o sticlă de

PIPIT DE GHIAȚĂ

care face să înceteze imediat orice durere de cap, de dinți, provenite din răceală, ca d. e. se folosește cu rezultat bun, în contra GUTURAIULUI singurul remediu.

Prețul unei sticle 60 fiteri, o sticlă mare 1 cor. 20 fl., 3 sticle mari sau 6 sticle mici se trimit porto franco.

Cantități mai mici nu se trimit prin poștă.

Se găsește și se poate comanda la
Szémann Agoston,
farmacist,

Hatvan, Főter nr. 126.

Se expedează alinaie în toate părțile țării

Pentru ca să vă convingeți despre bogăția arhive-
lor, în documente cari ne privesc pe noi vă induc
următorul fapt. De 3 ani s'a permis studiarea actelor
din așa numitul »Staatsrath« (înființat supt Maria Te-
rezia și sistat la 1848; la acest »Staatsrath« veniau
toate actele, din toate provinciile, în orice chestii). Am
luat indexul actelor din 1784 și iată ce fel de docu-
mente am aflat:

1. Procesul comunei Racovița purtat cu sașii din
Avrig pentru proprietatea muntelui Suru, numerii
3238, 3533, 3765, 4295.
 2. Valahii din Rod, plângere contra sașilor.
 3. Walachen in der Bistritzer Vorstadt bitten um
Gleichhaltung mit den übrigen Bürgern und um
einen Platz zur Erbauung einer Kirche (sic!)
1594, 4763.
 4. Johann Delian bittet sein Wallachisch-Deutsches
Wörter-Buch in Druck legen zu lassen. Nr. 4679.
 5. Die Adelsproben der Siebenbürg. Familien:
Roska, Vlad, Vajda, Vass, Bal, Sopa, Kyra.
 6. Die Archimandriten der Callugier-Klöster Bez-
din und St. Georg, Avakumowicz Paul, und Gerasi-
mus Adamovics bitten um die Donationalen über
ihre klöster Allodial und die erkauften Pernyavorer
Güter in Banat; nr. 610 (I-am copiat și trimis pentru
procesul cu sirbii).
 7. Arader Comitats-Unruhen und diesfälligen Be-
richt des Grafen vom Jankovics 5324, 5174.
 8. Fanatischer Basilianer Mönch zu Balásfalva:
Joh. Endrödi bittet um Entlassung aus dem Kloster
und Erlaubniss zur Kalvinischen religion übertreten
zu dürfen (sic) (1144).
 9. Die von dem Griechisch Unierten Bischof aus
der Possession Nagy-Cserved vertriebenen Brüder Bun-
gerczan bitten um ihre Häuser und Gründe 3222.
 10. Die Ausmessung der Congrua und Stolgebüß
für die griechischen nicht unierte Bischöfe in Sieben-
bürgen. 3702.
 11. Actele referitoare la Revoluția lui Horia 2412,
(1360, 1439, 1447, 1720, 1746, 1866, 1867 toate din
1779).
 12. Cîteva acte din indexul din 1785.
 13. Adel in Oberen Colosser, Thorda er und Ara-
nyoser-Stuhl entschuldigt sein Benehmen bei dem
Wallachischen Aufruhr 1326, 4527.
 14. Wallachische Aufruhr: wegen der dabei geleistet-
ten guten Diensten möchten dem Mikle Luca, Bauer
zu Mogos 30 j. verwilligt werden 1643.
 15. Die in Hunyader Komitat zum Radbrechen ver-
urtheilten diesfälligen Radelführer Popa Zaharie, Ar-
gyelean Omot und Krisan Marian 1644.
 17. Condamnarea lui Styeff numit și Ferzale 2997.
 18. Ein in Wallachej geweiheter Pop Nikolai bittet
um die zweite Poppens Stelle zu Homorod 3523.
 19. Iosif al II. scrie un edict și zice: Bei der Wal-
lachischen Volk herrscht noch in der Religion und
Sitten eine sehr grosse Finsternuss (sic), daher müssen
national-normal Schulen in Siebenbürgen ein-
geführt werden 2754.
 20. Wallachen in dem Temesscher District sind in
Ihren Besitzungen kieneswegs zu vertreiben. Sie erhal-
ten die Nachricht der Contributions- und Dominicae-
Rückstände pro praetento 1898, 3662.
 21. Wallachen aus Siebenbürgen welche grössere
Gewalthätigkeiten ausgeübt und worüber gar keine
zweifel übrig, sind sammt ihren Vieh und Gerätschaf-
ten in das Banat, zum Wallachisch-Illyrischen Rgmt
zu übersetzen 4239, 4238, 4605.
 22. Die Eröffnung eines neuen Post-Kurses über
Czernowitz nach Jassy und Cherson 883.
 23. Tipografia din Blaj 5240.
 24. Cărți pentru Wallachi-Illyri și Croați să se tipă-
rească și să se vîndă foarte ieftin pentru popor 2672.
 25. Die Bischöfe Gedeon Nikitisch aus Siebenbürgen,
Peter Petrowicz von Arad, graeciritus non uniti, haben
die fürgeweste Unruhen in Siebenbürgen stillen hel-
fen, werden deshalb remuneriert: ersterer mit 1000,
zweiter mit 800 fl. Nr. 2754.
 26. Die Beschwerden der griechisch-unierten
Gemeinde Körtvélyes wegen übermässiger Robbot bei
einem Kürchngrund. 1225.
 27. Die Patents Entwürfe wegen der Jobagiats Auf-
hebung in Ungarn und Siebenbürgen 3107, 2753,
3323, 4577, 4550 etc. etc.
- As putea să vă citez din caetul ce-l am înaintea
mea încă cîteva zeci de lucruri care de care mai de
interes. M'am restrîns la aceste și le-am aranjat cam
astfel ca să se vadă că propunerea ce aș fi voit să o
fac ar fi trebuit se fie sprijinită din toate părțile și
anume:
- Asociațiunea întrucît îi permit mijloacele materiale
și întrucît crede de folos, trimite un om priceput la
Viena sau unui român din Viena îi pune la dispoziție
o sumă oarecare de bani cu ajutorul careia angajînd
tineri studenți universitari să copieze toate actele de
interes rominesc aflătoare în arhivele din Viena, iar
aceste copii legalizate să se păstreze în archiva Muzeu-
lui Asociațiunei.

Din Bucovina.

Cursul de istoria română la universitate.
Ieri 28 Octomvrie a. c. la orele 12 a. m. au fost
citați la decanul facultății filozofice din loc, re-
prezentanții studenților, cărora li-a fost încredin-
țată în adunarea studențească de Mercuri (28 l.
c.) afacerea cursurilor lui Milkowicz, primind în-
napoi memoriul înaintat de studențime, fără nici
un rezultat, cu motivarea că concluzul fixat în
acel memoriu a fost luat într'o adunare ilegală
după legile disciplinare academice, de vreme ce
chestiuni universitare sînt a se discuta de stu-
dențime numai în localul universității. Memoriul
a fost respins numai din motive formale. Întru
cât această procedură a forurilor academice este
justă — fiind studenții și așa destul de revoltați
— vor documenta evenimentele zilelor viitoare
— scrie »Patria«.

**Adunarea generală ordinară a »Socie-
tății pentru cultura și literatura română în
Bucovina« se convoacă pe Duminică 14 Noem-
vrie st. n. 1909, orele 3 p. m. în localul propriu,
palatul național, alce. Raportul cu ordinea de zi
se trimite fiecărui membru deosebit. Cernăuți 28
Octomvrie st. n. 1909 Președintele societății:
Dionis Cav. de Bejan.**

„Un organ didactic central“.

— O propunere, venită din afară. —

D. Dr. V. Branște a propus în Congresul na-
țional bisericesc înființarea unui »organ didactic
central« în care chestiunile privitoare la școala
noastră să fie tratate mai bine decît se face prin
cele 2—3 reviste pedagogice de azi, cari au un
caracter mai mult local și poate-că și puțin
corăspunzător, din punct de vedere științific. Pro-
punerea asta nu e nouă; au mai făcut-o înainte
și alții — dar din propunere revistă tot nu
s'a făcut. Și e păcat că nu s'a făcut, pentru că a
fost și e o trebuință strigătoare în viața noastră
trioasă de o revistă pedagogică în adevăr se-

Acum Congresul a hotărât ca să ia el măsuri
pentru scoaterea unui astfel de organ »central«
— adecă pentru toate trei diecezele. Când va lua
trup hotărârea asta? Deocamdată nu știm, pre-
supunem însă, că, cu considerarea la împrejurările
date, ea nu va mai fi trăgănată ca până acum.

Cum va porni această revistă? asta e ușor de
închipuit: ca ori și care altă revistă, cu deose-
birea numai că ea va condiționa dispariția »Ve-
trei școlare«, a »Educatorului« și a »Reuniunii
învățătorilor«, sau fuzionarea lor.

Și totuși, cred că s'ar putea găsi o cale mai
bună decît aceasta. Și anume: în locul unei re-
viste care să ia locul celor trei amintite mai sus
și care ar avea să apară în fascicule lunare, s'ar
putea da o revistă pedagogică săptămînală care
să înlocuiască nu numai pe actualele reviste ne-
unite ci și pe »Foaia școlastică« dela Blaj — și
care astfel să nu fie un organ central numai al
neuniților, ci un organ al întregii școli românești
din Unguria, fără deosebire de confesiune.

Această revistă n'ar trebui să apară ca o re-
vistă nouă, ci ca un supliment al »Tribunei«, să
zicem ca »Tribuna școlară«, pe lângă numărul
poporal al Tribunei, sau ca o parte a acestui
număr. Apariția, în forma aceasta, a revistei, n'ar
fi împreună cu nici un dezavantaj, în schimb
pentru ea vorbesc o seamă de motive foarte
ponderoase. Și adecă:

1. Revistele pedagogice actuale sînt împiede-
cate de a oglinzi viața școlară în adevărata ei
lumină, sau în totala ei lumină. Oricît am consi-
dera noi școala ca un *eccleslasticum*, ea, durere,
e mai mult decît atîta, ea e un *politicum*. Re-
vistele pedagogice ungurești fac politică cît le
place, — ale noastre n-o pot face fără risicul de
a fi pedepsite, iar nefăcînd politica pe care îm-
prejurările actuale o dictează în mod imperativ,
ele sînt osîndite la o activitate foarte subredă
care nu e în stare a băga suflet în școala no-
astră hodorogită. Dacă revistele actuale vegetează,
din acest punct de vedere, revista ce va avea să
apară, trebuie să facă neapărat și politică — bine-
înțeles că exclusiv politică școlară — altcum ea
n'are înțeles. În vremuri de luptă ca acestea

trebuie a se alege altfel de arme decît cele obiș-
nuite.

O revistă pedagogică-politică ar avea nevoie
de cauziune, iar cauziunea n'o poate depune con-
gresul, care n'are voie să facă politică. Particu-
larul vor face și mai puțin un astfel de pas.
Pentru »Tribuna«, care și are cauziunea ei, n'ar
fi nici un fel de piedică ca să boteze o coală,
din cele vre-o 18 câte tipărește pe săptămîna,
cu numele de »Tribuna școlară« în care să cu-
prindă tot ce pot da bărbății cei mai buni de
școală, fie de cuprins strict pedagogic, fie po-
litic-școlar.

2. Printr'o astfel de măsură învățătorii ar primi
săptămîna de săptămîna știri și îndrumări peda-
gogice — ceea ce o revistă ar putea face numai
cu greutăți enorme, — dar ceea ce ar fi de o mai
mare însemnătate, ar fi că »Tribuna școlară« ar
ajunge totodată și în mîna obișnuiților cititori
ai »Tribunei«, prin ceea ce s'ar face o admirabilă
propagandă pentru școala noastră și pentru înal-
tele ei probleme, în cercurile cele mai largi.

Prin aceasta s'ar apropia și preoțimea mai bi-
nișor de chestiile pedagogice și poate că nici
inspectorilor actuali, protopopilor, nu le-ar strica
să mai audă și ei odată pe săptămîna despre
școale, pentru cari cei mai mulți au o pricepere
foarte microscopică. Ba cum »Tribuna«, ca zi-
arul cu cel mai mare tiraj, e iubită foarte mult și
în România, de către particulari, societăți, ziare
și reviste, ea ar duce și peste graniță vești despre
frământările noastre școlare pe cari cel din țară
le cunosc în mod foarte unilateral, din cauza că
le lipsește puțința de a le afla. Actualele noastre
reviste școlare nu sînt cunoscute de loc în Ro-
mânia și ziarele de acolo sînt deci avizate a se
lua după știrile sporadice pe cari le găsesc în
foile politice dela noi despre școală, știri mai
ales de caracter politic și deci unilateral. În felul
acesta s'ar naște o unitate de vederi nu numai
la noi, între învățători, preoți, protopopi și alți
intelectuali, ci și între uniți și neuniți, precum și
între Români dela noi și între cei din țară, prin
ceea ce ar crește încrederea în noi înșine.

3. Un moment de o extraordinară importanță
e și următorul: revista școlară bună pe care tre-
buie s'o avem, nu trebuie să se adreseze numai
cîștigătorilor, ci tuturor celor cari sînt
chemați a face educația generațiilor viitoare, deci
și părinților copiilor noștri. Avînd un părinte
ocazie de a-și arunca ochii în fiecare săptămîna
asupra unei foi de cuprins pedagogic-educativ,
el culege vrînd nevrînd din ea cîte ceva folositor,
ceea ce de sigur că nu e lucru indiferent. Ba poate
că s'ar putea atrage în cercul de prieteni ai re-
vistei chiar și micii cititori, copiii, pe cari astfel
de tineri i-am lega, prin ghicitori, povești și co-
respondență, de interesul general al neamului.
Am fi astfel cu toții, mic și mare, ca într'o familie.
Prin nici o revistă didactică specială și prin nici
o revistă literară nu se poate exercita o astfel de
influență asupra tuturor categoriilor de cititori,
decît prin o foaie politică, cum e »Tribuna« d. e.

4. Făcută astfel, revista ar fi și extraordinar de
ieftină; ea nu i ar costa pe celotul nimic. Acesta
e de asemeni un motiv ponderos, căci e lucru
știut că revistele școlare actuale luptă cu mari
greutăți financiare, fiindcă au puținii abonați. Lu-
mea noastră n'a ajuns încă la aceia înălțime, dela
care să nu considere abonamentul la o revistă
ca o sarcină neplăcută. Asta nu e o pagubă nu-
mai pentru reviste; paguba cea mai mare o în-
dură cultura națională, căci neabonînd cei mai
mulți învățători etc. revista, ei n'o citesc, și ne-
cîitînd o se rustifică cu totul și rup orice legă-
tură cu mișcările culturale. Avînd însă posibili-
tatea de a ajunge la o lectură folositoare pe o
cale atît de ușoară, celce câștigă nu e numai în-
vățătorul, ci prin el, mai ales cultura noastră na-
țională. Cum »Tribuna școlară« ar fi o parte a
numărului poporal al »Tribunei« (ceea ce ar face
ca chestiunile școlare să ajungă chiar și între ță-
rani!) și cum prețul acestui număr e foarte mi-
nimal, el ar putea fi abonat fără nici o greutate
de toată suflarea românească.

În chipul acesta s'ar avea pe un preț bagatel
un ziar poporal (și »Tribuna« ar trebui să facă
numărul poporal într'adevăr poporal) și o revistă
pedagogică săptămînală, prin care s'ar ținea ne-
conținut aprins interesul, nu numai pentru școală,
ci în general pentru întreaga educație, în cercu-
rile cele mai largi posibile. Numărul cel mare de
abonați ar permite apoi la rîndul său ca »Tri-
buna« să remunereze pe redactorul »Tribunei«

școlare» pentru osteneală, tot astfel cum li remunerează pe ceilalți redactori ai săi.

Atât din punct de vedere național, cât și științific și financiar, o revistă școlară pusă pe aceste baze ar fi o mare putere în lupta noastră spre ideal. Mai socolind și împrejurările că administrația revistei n'ar cere nici un fel de greutate nouă și nici cheltuleli din cari numai poșta unguerească trage foloase, aceasta idee pare nu numai salutară, dar și foarte ușor de realizat!.

Un prieten al școlael.

Constituirea partidului social-creștin.

— Criza. —

Arad, 1 Noembrie.

Săptămâna care se anunțase bogată în evenimente de importanță universală, ca de pildă consiliul de Miercuri, ședința comisiei executive, audiența lui Wekerle, darea de seamă a lui Justh etc. etc. — s'a început în cea mai deplină tăcere și liniște. Singurele momente de agitațiune: constituirea partidului creștin social și adunarea dela Dobrișin, n'au stârnit decât o ușoară încrețire pe suprafața petolită a crizei.

Consiliul de Miercuri e așteptat totuși cu neastâmpăr, căci va avea să vădească dacă peste tot se mai poate învia coaliția, fie chiar cu jertfirea unei însemnate fracțiuni a partidului kossuthist.

Proiectul »cooperațiunii« — după ce acest nou termen colectiv pare adaptabil — se menține. Consiliul de Miercuri va arăta întrucât tratativele au dat vre-un rezultat.

oricine ar fi șeful acestui consiliu, primul ministru va pleca la Viena, probabil încă până Duminecă, ca să raporteze împăratului rezultatul misiunii ce a primit cabinetul cu prilejul consiliului de coroană.

Consiliul de Mercuri.

Correspondența guvernului anunță, că Mercuri, în 3 Noembrie, se va ține un consiliu de ministri, la care vor lua parte toți membrii cabinetului. Se vor debate cu acest prilej în consiliu toate problemele crizei. Ce privește plecarea primului-ministru Wekerle la Viena, nu s'a luat încă nici o dispoziție.

Adunarea dela Dobrișin.

Budapesta, 1 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). O seamă dintre aderenții băncii, în frunte cu contele Batthyány au descins ieri cu mare alai în adunarea din Dobrișin. Adunarea a decurs în cadrele obișnuite fără vre-o însemnătate deosebită.

Creștinii sociali.

Budapesta, 1 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). Cu ziua de ieri partidele politice în Ungaria s'au sporit cu unul. Ieri a avut loc în localitățile clubului catolic adunarea de constituire a creștinilor sociali, preînțâmpinată de atâta zgomot. Adunarea a fost în de ajuns de imponentă. S'au trimis telegrame de omagiu Majestății Sale împăratului și arhiduce-

1) «Tribuna școlară» ar putea fi la început de 4 pagini de ale «Tribunei», pentru a putea fi și legată, ea ar trebui tipărită altcum, pe 8 pagini, ceace n'ar constitui de loc o greutate tehnică pentru tipografie. Mai târziu, ea și-ar putea spori numărul paginilor, la 16 pe săptămână, ceace ar da un volum de 812 pagini pe an.

lui moștenitor Francisc Ferdinand. Președinte a fost aclamat cu unanimitate contele Paul Szapáry.

În vorbirea sa program el a făcut între altele și următoarea confesie: Sânt unghur și creștin. Conform principiilor creștine adevărate, pe cari sufletul meu le-a absorbit din tinerețe, sânt tolerant față cu celelalte confesiuni și le privesc ca tovarășe în munca noastră comună pentru întărirea bazelor morale ale societății. Tot atât de tolerant sânt și față cu cetățenii de alte limbi și recunosc dreptul lor de a-și cultiva limba maternă. Le pui însă o singură condiție: să fie buni patrioți. În școale pretind propunerea obligatoare a limbii ungherești.

Unde partea covârșitoare a populațiunii e nemaghiară recunosc îndreptățirea școalelor confessionale nemaghiare, deoarece instrucțiunea religioasă-morală e baza cea mai sigură a societății omenești. Limba oficială în toate oficiile de stat, bine înțeles nu poate fi decât cea ungherească, numai atunci vom avea o administrație și justiție bună când decisiunile lor vor fi primite de toți cu împăcare. Asta se poate dacă funcționarii subalterni vor comunica cu cetățenii nemaghiari în limba maternă a acestora.

Vorbirea contelui Szapáry, deși neobișnuit de domoală în tonul ei față cu naționalitățile, a fost primită cu ovajii.

A vorbit apoi Apsay, în acelaș senz. Mai interesantă a fost însă vorbirea lui Szalanczy, care a atins problema de competență a crizei actuale: reforma electorală. Pretindem — a zis el — ca soarta noastră — să nu se hotărăască fără noi și în contra noastră. »Contele negru«. An Irassy, a falsificat votul universal, voind să le dea boierilor voturi multiple și să excludă masele mari ale poporului de rând. Andrassy a voit să lase rolul conducător și mai departe intelectualilor, — unde sânt însă la noi intelectualii? (Intreruperi: Jidani!). Votul universal, egal și secret va inaugura era deplinei libertăți politice și adevărata egalitate de drepturi. Creștinii sociali vor lupta pentru votul universal, în credința că numai așa va putea să ajungă Ungaria a doua mie de ani, dacă vom elupta egalitatea de drepturi pentru toate popoarele din Ungaria.

În cercurile pomice se crede că partidul popular va fuziona nu peste mult cu partidul creștin-social.

Din străinătate.

Revoluția militară în Grecia.

La turburăile provocate în vara trecută de conflictul cretan s'a mai adaus acum și revoluția care a erupt în marina grecească, instigată de orgoliul câtorva ofițeri. Revoluția aceasta, care amenință cu distrugere întreagă instituțiune de stat a Greciei, a fost detestată de însași liga militară care prin duplicitatea ținutei ei a contribuit mult la nemulțumiri și lățirea spiritului revoluționar.

Șeful grupului militar moderat, Zorbas a încercat să desmintească că mișcările militare ar avea tendințe antidinastice și acum un alt fruntaș al altui grup nu s'a sfiit să declare că chiar espulzarea dinastiei nu-i înspăimântă și vor face tot posibilul pentru realizarea planurilor lor, dacă nu va fi înlăturat actualul guvern și deputații nesimpatice nu vor fi arestați.

În întreagă Grecia bântuie anarchia și câtă vreme în alte state armata e folosită pentru suprimarea ei, aici tocmai puterea armată o sprijinește și o propagă. Întreagă societatea conjurațiilor a refuzat formal supunerea la porunci cari veneau direct dela rege, pe moștenitorul de tron și pe principii i-au alungat din armată, urmează deci că toată mișcarea e îndreptată contra dinastiei fapt pe care revoluționarii îl tăgăduiesc cu atîta insistență.

Suprimarea răscoalei.

După tîmele știri venite din Salamis răscoala a fost suprimată. Grupul răsculațiilor constător din 9 ofițeri și trei sute de soldați a tăbărit pe insulele Kyra și Lesbos Consiliul de ministri a durat toată noaptea și a raportat continuativ regelui despre hotărârile aduse, acesta a primit dispozițiunile luate. Ofițerii răsvrățiți au fost transportați pe trei torpiloare, nu se știe unde. Matrozii dela arsenal s'au predat repede, cu câțiva ofițeri de odată, despre Tybaldos și aderenții lui nu se știe nimic sigur. Deasemenea un torpilor a dispărut fără de urmă. Pe urma bombardării trei fochiști și mai mulți soldați de pe bordul distrugătorului Sfendoni au căzut morți.

O știre telegrafică venită din Atena anunță că răscoala a fost cu totul înăbușită și Tybaldos a evadat însoțit de câțiva prieteni și s'a ascuns în sghiaburile muntelui Paros.

Presa greacă despre revoluție.

Întreaga presă grecească atacă foarte violent pe ofițerii cari au instigat revoluția și jeleşte pe cei căzuți pe distrugătorul Sfendoni. Ziarele având în vedere înaltele interese de stat, cer pedepsirea esemplară a acelor cari prin fapta lor nesămuită au adus țara într'o stare așa de compromițătoare.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 1 Noembrie n. 1909.

O pildă frumoasă.

Dăruirile pentru mărețul și iminentul scop al ridicării unei zidiri pe seama școlaei de fete din Arad curg mereu. Comitetul Reuniunii nu-i vorbă întâmpină și decepții, ba poate mai mult decepții, nu se poate însă tăgădui că se ivesc și multe cazuri cari pot fi socotite drept pilde frumoase ale simțului civic. Într-un număr din revista noastră, înregistrăm contribuția doamnei văd. Olimpia Damian, care-și trimite colecta însoțită cu următoarele frumoase și caracteristice rânduri, adresate v. președintei, doamnei Letiția Oncu:

M. Stîm. Doamnă,

Alăturat trimit lista de subscripții cu care am avut onoarea de a fi încredințată din partea Reuniunii, iar prin mandat poștal V-am espediat suma de 165 cor.

Vă asigur M. Stîm. Doamnă că suma colectată ar fi trecut cu mult cifrele actuale, dacă nu aș fi fost în împrejurări atât de dureroase: morbul îndelungat al iubitului meu soț ș'apol moartea lui. Astfel mi-a fost imposibil să umblu mai mult pentru a colecta.

Doresc din inimă intruparea cât mai grabnică a măreței idei, de care în frunte cu D-voastră, e călăuzită Reuniunea.

Mândri și nespuse de fericiți vom fi, când în locul modestului lăcaș de astăzi vom avea pentru creșterea viitoarelor femei și mame române un splendid edificiu, întocmit întru toate, după recerințele timpului prezent, atât de critic.

De-ar da D-zeu numai, ca să fie sprijinit după merit de întreg publicul românesc. Brad, 31 Oct. 1909. Cu deosebită stimă: Văd. Olimpia Damian.

— Știri personale. Dd. Petre Poni și Ion Bianu au fost zilele trecute în Cluj, unde au vizitat noul palat al bibliotecii și celelalte instituții culturale, fiind deplin mulțumiți de cele văzute. Dela Cluj s'au dus la Blaj unde au fost oaspeții I. P. S. Sale mitropolitului Mihali. Distinșii oaspeți au vizitat toate instituțiile noastre culturale de acolo. — P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp s'a reîntors aseară la reședință. — Vicarul Orăzii-mari P. C. Sa Vasile Mangra a fost azi în Arad.

— Comitetul Reuniunii femeilor române din Arad este, convocat pe mâine Marți, ora 5

d. a. la locuința dnei vice-presidentă Letiția Oncu. Obiecte la ordinea zilei sânt: Darea de seamă asupra rezultatului colectelor de până acum. Aranjarea unei petreceri cu prilejul inaugurării palatului »Tribunii«.

— **Arestarea doctorului Rakovski la Căineni.** Am relatat în numărul nostru trecut că cunoscutul șef al mișcării socialismului internațional din România, drul Rakovski, care precum se știe fusese expulzat pentru agitațiile sale, s'a reintors în țară, unde fiind recunoscut a fost arestat. Despre incidentul acesta allăm acum următoarele:

Drul Rakovski a intrat Sâmbătă în țară pe la Căineni, venind din Sibiu. Poliția fusese înștiințată la timp din Sibiu, așa că la Căineni drul Rakovski a fost oprit de poliție.

Cerându-se avizul guvernului, ministrul de interne a dat ordin ca drul Rakovski să fie retrimis peste graniță. Aici s'a ivit o dificultate mare, merită a avea consecinți. Aut. ritățile ungurești au refuzat să primească pe drul Rakovski și au declarat că nu vor îngădui ca România să-și expedieze expulzații pe teritoriul Ungariei.

Astfel autorităților românești nu le-a mai rămas altceva decât să l aresteze.

Agitația produsă printre muncitorii de arestarea fostului șef al mișcării socialiste este foarte mare.

S'a convocat pentru astă seară o întrunire muncitorească. E vorba să se ție mâne o întrunire de protestare, la care să ia cuvântul mai mulți avocați.

Paralel cu intrarea drului Rakovski în țară s'a produs în parlamentul austriac o interpelare a deputatului român din Bucovina, drul Grigorovici. La această interpelare s'a asociat și deputatul Pitoni, șeful socialiștilor italieni, și alți 50 deputați.

Prin această interpelare se cere guvernului austriac să nu mai permită ca România să trimită, ca țară de refugiu, Austriei ne expulzații.

— **Conveniri sociale în Timișoara.** Invitare. Reuniunea de lectură română din Timișoara, având de scop promovarea intereselor culturale și sociale românești, a hotărât să aranjeze mai multe conveniri sociale, împreună cu reprezentanții teatrale, declamațuni și dans. Prima convenire de natura aceasta se va țiea Sâmbătă în 6 Noevrie st. n. a. c. în localitatea casinei — sala dela cafeneaua »Andrássy« — din Timișoara. Fabric, la care sânteti cu tot respectul invitați, dimpreună cu prea stim. familie.

— **Moartea unei eroine franceze.** Ziarele franceze anunță moartea doamnei Julieta Dodu, care în anii grei dela 1870 — a făcut neprețuite servicii patriei sale.

Pe vremea războiului cu Germania, Julieta Dodu era în vârstă de 20 de ani. Ea funcționa ca ajutoare de telegrafistă pe lângă mamă sa la oficiul telegrafic din Pithivier.

Când armata germană a intrat în acest oraș, Julieta a anunțat îndată comanda corpului de armată din Tours, pe urmă a nimicit mașinaria, pentru a nu aduce nici un serviciu nemților. După căderea Orleansului, Prusienii și-au făcut în Pithivier un serviciu telegrafic, dar toate telegramele au fost prinse de această eroină care în mod foarte discret legase aparatul său de firul instalat de nemți, nimicindu-le astfel orice legătură cu al lor.

Prinsă asupra faptului, Julieta a fost tradusă înaintea consiliului de război și judecată la moarte. A fost însă grațiată de principele Carol Frederic, care a fost ulmit de virtutea acestei fete.

La 1877 Julieta Dodu a primit virtutea militară și nu mai târziu a fost decorată cu crucea legiunii de onoare. Funerariile acestei eroine au fost împreunate cu o pompă extraordinară.

— **Aviatorul Vlaicu.** Aviatorul român, d. inginer Vlaicu, despre care am mai vorbit, a făcut ieri noi experiențe cu aeroplanul său, în fața dlor miniștri Stelian și Morțun, a dlui general Boteanu, colonel D. Ilescu și alți ofițeri superiori.

Experiențele făcute cu un aeroplan în miniatură au dat rezultate bune și se speră că arsenalul armatei va construi aparatul în mare.

— **Un doctor Petelenz al nostru.** Pela începutul acestui an a stîrmit în capitala țarei o adevărată senzație deținerea doctorului Bolgár Ödön alias Reich pentru caz de abuz în meseria lui. Reich anume a făcut o operație neiertată unei doamne, care trăia în divorț cu bărbatul ei.

— **Operația,** în schimbul căreia doctorul a încasat 180 coroane n'a reușit și tinăra femeie a murit din cauza aceasta.

În urma acestui fapt doctorul Reich a fost tradus înaintea tribunalului și pedepsit cu 9 luni reclusiune. Curtea de apel ocupându-se în zilele trecute cu acest proces a stabilit, că Reich se ocupă în mod profesional cu avorturile, a nimicit deci circumstanța atenuantă, că a fost un caz excepțional și a mărit pedeapsa la 4 ani temniță grea.

Procurorul s'a mulțumit cu aceasta pedeapsă. Apărătorul însă a înaintat recurs de nulitate la curtea de casație.

— **Pățania unui preot sârb în Pesta.** Un popă sârbesc de pe sate, unul mai tinerel, după ce-a încasat congrua s'a dus la Pesta, să mai scape de preoteasă și să-și petreacă o leacă. Aici însă era cât pe aci să o sfecească.

S'a întâmplat anume, că acum câteva zile s'a comis la poșta din Budapesta un furt de vr'o 2500 lei, sau de două mii de coroane. Poliția umblă în rușul rădăului, să găsească rădăul.

Un premiu de 2000 de cor. s'a pus pe capul lui. Vânătorii după premiul ăsta însă mai totdeauna nimeresc rău. Toți calicii în fierbințeala după cele două mii de coroane văd tot hoți înaintea lor.

Așa un chelner dela cafeneaua New York unde ajunsese bietul sârb noaptea târziu să bea o cafea, a crezut că a și băgat în buzunar premiul.

Popa, se vede că avea bari, și a dat să-i schimbe o hârtie de o mie. — Atăta i-a trebuit chelnărului, să vadă. S'a dus la telefon și a anunțat imediat poliția. Detecivii sosiți la fața locului l'au somat să se legitimizeze. Preotul năcăjit n'a voit și i-a invitat acasă la locuința episcopicească, unde s'a constatat că e preot venit din provincie să-și petreacă și el o noapte. Mare a fost amarul ce-l cuprinsese pe bietul chelnăr, care în loc de 2000 de coroane a trebuit să plătească din bacșiș bani de trăsură, căci se luase și el după »hoț« nu cumva să încaseze altul premiul.

— **În jurul unei demonstrații.** Cetim în »Țara Noastră«. O desmintire și o lecție în acelaș zi.

»Telegraful român« din Sibiu desminte »preținsa« demonstrație împotriva episcopului Aradului, iar »Lupta« din Budapesta găsește că »demonstrația« pare tot atît de puțin înțeleaptă și tot atît de puțin onorifică pentru aranjatorii ei — cași închinarea episcopului Papp la monumentul lui Kossuth. Organul autorizat spune în acelaș timp că »tinerimea vitează« ar trebui să demonstreze împotriva lui Apponyi, sau a procurorului Lazar care a insultat memoria lui Iancu, sau împotriva celor cari au sfărîmat piatra libertății din Blaj, etc.

Desmintirea din »Tel. român« nu surprinde. Toți vecinii reședinței mitropolitane ni-au confirmat știrea că într'adevăr s'a făcut o ștrașnică demonstrație împotriva episcopului Aradului și chiar

numai cel vizat n'a auzit-o! Cel vizat și »Tel. român«... Organul din Sibiu desminte întotdeauna din oficiu și la poruncă.

Ne surprinde însă notița din organul dela Budapesta, care așteapă dela »tinerimea din Sibiu și Arad« (?) alte vitejii... Și nu ne surprinde critica ce-o face tinerimii, și ne surprinde faptul că aceleași cuvinte de critică le-am auzit și în Sibiu. »Lupta« scrie cuvintele cu pricină după informațiile ei particulare din Sibiu și, lucru ciudat, informațiile aceste au pornit din acelaș izvor, din care a pornit și desmintirea, — din anturajul unei înalte fețe bisericesti.

Se întăresc legăturile de prietenie între »Lupta« și...și... »Tel. român«, sau dl Dr. V. Lucaciu a luat în mână conducerea ziarului autorizat?

Nu cerem lămuriri.

— **Necrolog.** Un vrednic și simpatice preot tânăr, Ioan Kőrösladányi din Nadăș s'a stîns ieri în floarea vârstei, numai de 28 ani. El lasă în jale adîncă o neconsolată soție și trei orfani mititei și multe regrete la toți căți l-au cunoscut. În mormântarea i-se va face mâine în cimitirul din Nadăș.

Primim din partea familiei următorul anunț funebru:

Subscriși cu inima frîntă de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, prietenilor ai cunoscuților, că iubitul nostru soț, tată, fiu, frate, cumnat: Ioan Kőrösladányi preot ortodox român în comuna Nadăș, după un morb scurt dar greu împărțit fiind cu sfințele taine, a răposat în Domnul la 1 Noevrie n. a. c. în etate de abia 28 de ani și al 5-lea an al fericitei sale căsătorii și păstoriri, lăsându-ne în cel mai profund doliu. În mormântarea scumpului defunct s'a întâmplat în 2 Noevrie n. a. c. la 10 ore a. m. Dormi în pace! Nadăș, la 1 Noevrie n. 1909. Aurelia Kőrösladányi n. Popoviciu, ca soție. Felicia, Gheorgina și Tiberiu ca fii. David Kőrösladányi, Ida Kőrösladányi, Gheorghe Popoviciu, preot. Lucreția Popoviciu, ca părinți. Catița, Mărioara și Rozalia, ca surori. Liviu și Valeriu, ca cumnați.

— **Giuvaericalele lui Abdul-Hamid.** Sânt prețuite la trei milioane de franci, de către un giuvaergiu francez, care le-a numărat zilele trecute.

În afară de coroanele de raze și de colierele sale, în colecția lui Abdul-Hamid se găsește o tabacheră de aur, dăruită de către împăratul Wilhelm și briliante magnifice, — daruri ale țarului Nicolae II.

Din nefericire, picturele sânt false. Mai are fostul sultan și o diademă prețioasă, patru Cinocle de operă, cincisprezece fluere, împodobite cu pietre scumpe și câteva sute de ace de cravată, a căror valoare variază între una și zece coroane.

— **O statistică lugubră.** Conform unor date statistice publicate de d. A. C. Cuza în »Neamul Românesc« asupra mișcării populației orașului Iași pe anii 1866—1908 — în a doua capi-ală a României, românii au scăzut în ultimii 42 de ani cu 13.000 de suflete, iar jdanii s'au înmulțit cu 17.000! — Lugubră statistică!

— **Alt aeroplan românesc.** (?) Cetim în »Voinea Națională«: D. inginer Ernest B. Grünbaum din Brăila, în urma încercărilor pline de succes cu un aparat de sburat în miniatură, a construit un aeroplan de sistem nou. Aparatul e lung de 9 m. jum., iar aripelile au o suprafață de 26 m. p. Aeroplanul are aripile din față mobile și se pot conduce amândouă deodată și fiecare în parte. Tot aparatul e construit din lemn de frasin cu piese foarte delicate de metal și are o greutate 230 kgr. cu motorul și cu cel care îl conduce. Aeroplanul acesta construit pentru experiențe, costă 7000 lei. Încercările de sburat vor fi făcute probabil Mercuri sau Joi pe platoul dela Naziru.

Dacă târguiți din articolele anunțate în siarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați ctit aceste anunțuri.

Jubileu de 20 ani. D. Dr. Dimitrie Floprin, prim notarul oraşului Lugoj, Sâmbătă în Octombrie, din prilejul împlinirii a 20 ani de activitate, a fost obiectul unor frumoase serbări. Intreg corpul oficianţilor precum şi numeroşii săi amici l-au felicitat şi sărbătorit.

Scăderea populaţiei în Franţa. Popolaţia franceză e din nou îngrijată. Bilanţul populaţiei în trecut îi înviorează nădejile, căci se încheie după aproape 40 de ani de scădere continuă a naţionalităţii, nu cu un spor al populaţiei, ci cu un uşor spor al naşterilor, care lărgesc de competenţă pentru sporul populaţiei. În luna semestrului întâi al acestui an ar aduce un motiv de desaranjare, căci el arată o nouă scădere atât a populaţiei cât şi a naşterilor. Numărul naşterilor a scăzut în acest răsunec pe când numărul deceselor a crescut cu 19. Popolaţia Franţei a scăzut în aceste şase luni cu 28,203 suflete.

Succesul unui român în străinătate. Distribuţia de premii, care s'a făcut la sfârşitul lui Iulie în sala festivă dela Trocadero, sub prezidenţia dlui M. Sdnor, inspectorul general, prin dintr'o publicaţie ad-hoc, că tinărul Alexandru Zamfirescu, membru al Academiei a obţinut le prix d'excellence, fiind pus singurul român pe tabloul de onoare.

«Şcolare». Institutul de credit şi economii «Binevoitor» a binevoit a-mi acorda un premiu de 50 lei pentru instruirea cu succes a adulţilor analfabeţi, pentru care vin a-i exprima profunda mea mulţumire. Bucureşti, luna Octombrie 1909. Teodor Cămin, inv. român.

Taina planetei Marte. Toată lumea vorbeşte despre planeta Marte, de atmosfera sa, de canalele, de semnele pe cari azi le face planeta. Cel mai ilustru dintre astronomii cari au studiat planeta vecină (vecină, întradevăr, căci nu e departe de pământ decât numai de 60 milioane de kilometri) este americanul Percival Lowell. De douăzeci de ani, fugind de coşurile oraşelor, de ceaţa şi norii ţărilor umede, şi-a instalat un observatoriu la Flagstaff, în deşerturile zonei, la o înălţime de peste două mil de metri.

Şi de acolo, ajutat de mai mulţi asistenţi, el studiază fără întrerupere planeta Marte; el a determinat ceiaze se numeşte cinematica canalelor mariene, — aceste canale colosale de lungi, şi admirabile ca regularitate.

Aceste canale, sânt de opera oamenilor, a oamenilor de Marte? Taiă adâncă... Dacă da, atunci inginerii de acolo sânt foarte meşteri. Ne vor da ei oare semne despre existenţa lor? Să nădăjduim...

Un artist desăvârşit. Am vorbit, la timp, despre vandalisme cari se comit din vreme în vreme, la principele muzee din lume, şi mai ales în Paris, la Luvru.

Precum se ştie, ş'a dispus încadrarea în sticlă a celor mai multe din tablourile dela Luvru. Cu prilejul acestor, un gazetar francez povesteşte o anecdotă din Polonia.

Acum câţiva ani, el vizitase muzeul de acolo şi când să ajungă în faţa celebrei «Sfânta Cecilia» de Rafael, văzu cu mirare că tabloul e acoperit cu sticlă şi e bine prins în cutie. Un bătrân pictor, aşezat pe scaunul său, tocmai reproducea pe pânză trăsăturile divine ale tabloului.

Ziaristul parizian, mirat că tabloul e sequestrat, întrebă picina. Conservatorul muzeului îi răspunse:

— Te uita la artistul acesta bătrân? De patruzeci de ani, el nu face altceva decât să copieze tabloul lui Rafael. El a ajuns să-l reproducă cu atâta perfecţiune, îi cunoaşte aşa de bine desenhul, justetea mişcărilor, armonia, suverană a liniilor, nuanţele cele mai delicate, umbrele, crăpăturile, până la petele muştelor încât ar fi peste puţin, chiar, celui mei chemat dintre cunoscători, să deosebească originalul de copie. Iată de ce a trebuit să închidem opera lui Rafael: ca să îndepărtăm ispita moşneagului de a înlocui cumva modelul, cu una din copiile sale...

Un crâşmar poet. Aţi auzit de domnul Chavonin? Nu-mi pare rău! Daţi-mi voie să spun câteva cuvinte despre dânsul: D. Chavonin e un bun vânzător de vinuri, dintr'un oraşel din insulei Saint-Dannis. El protejează pe marinari şi de multe ori, i-a pus să facă grevă, ca

să şi câştige anumite drepturi. În virtutea dragostei sale pentru marinari, el ar merita să stea de dreapta celor mai celebri şefi socialişti. Dar locul său nu e numai printre tribuni, ci şi printre cei patru zeci de nemuritori ai Academiei franceze, căci e favorit al muzelor.

Căci iată cum se adresează el marinarilor, într'un nou manifest:

«Camarazi! Voi sunteţi copilul cel mai în vârstă al corporaţiilor franceze; deci, trebuie să mergeţi în cel dintâi rând, cu capul sus, salutaţi de respectuosul salut social.

Corporaţia voastră va fi corabia lui Neptun, plutind pe valurile fluviilor din Eliseu, conduse de sirenele datoriei (şi ale ordinii), supţ divina privirea Providenţei!»

Mai nimic!!

Rectificare. La pagina 2, numărul prezent, începutul antrifileului «Tribunul» «Unirii» memoriei lui Şaguna să se citească: În numărul său din urmă «Unirea», — credem că nu numai pentru a răspunde acuzei ce i-s'a adus — etc.

x **Atragem atenţiunea on. noştri cetitori** asupra magazinului bogat asortat din strada Minorităţilor în Cluj a lui Dudás Sándor. Detalii se află în anunţul publicat în ziarul nostru.

x **Atragem atenţiunea on. noştri cetitori** asupra renumitei firme «Küküllömentő és szőlőoltvány telephely» a lui Caspari Frigyes în Mediaş-Medgyes, com. Tirnava-mare — Nagyküküllő — care firmă şi pe acei cari nu cunosc soiurile de vii încă-i serveste bine şi conştienţios şi firma mai garantează, că fiecare va fi deplin mulţumit cu aceia ce comandă dela ea.

x **Veţi găsi ce căutaţi!** dacă gulere şi manşete şi orice albituri şi perdele de dantele le veţi curăţi în marele institut de spălat cu aburi a lui Nagy Károly din Cluj-Kolozsvár, strada Morii (Malom utca) No. 4. Detalii se află în anunţul publicat azi în ziarul nostru.

Impresii din Arad.

Oraşul. — Palatul «Tribunului». — Redactorii. — Coşul.

M'am smuls din nouri de fum îndăușitori, ai gării de-o arhitectură fără gust, veche și murdară, a Aradului. Urc scara autobuzului, mașina se umflă și pornește turbată. Trece repede prin inima pieței și la un loc bondarul uriaș sbîrnăie și se oprește minios parcă-i cu toane și el. Privesc prin geamul deschis, și o statuie mă amenință cu brațul ridicat în văzduh. Are o poziție eroică așa cum era în viață; și m'ar fi ocărît de nu i-ar fi înghețat vorbele pe buzele-i de aramă.

Mi-ar fi tras o palmă strajnică: cum de îndrăznesc a mă gândi la un vlădic al nostru care a murmurat cu buza vicleană, o rugăciune pentru el, pentru Kossuth, care era să ne soarbă pe vremuri cu vlădici și cu opinci cu tot... Fii mingăiată statuie rece. Cel care a îngenușat la picioarele tale ști bine că nu te iubește. A fost o rugăciune făcătoare, a fost un colb în ochii tăi de bronz; făcătoare, plecaciune, slăbănog, atîta tot.

Nu-i așa înalt părinte Ignatie?...

Autobuzul s'a oprit. O iau agale, gîndindu-mă la o căsuță sărăcăcioasă, cu geamurile chioare, pestrițate de muște, în lăuntru o masă lungă, ce se vaieță în restimpuri scaune puține și slabe; în colț o canapea ce-și varsă intestinele de paie.

Văd pe dl Sever Bocu, cum stă în picioare rupînd nervos la gazete, peste cari își plimba ochii lui ageri de gazetar, de-a prinde totul; unele le semna cu creionul, altele mototolite le aruncă într'un colț.

D. Gheorghe Pop scrie cu pana, dar cu ochii la mine, și mă măsură pe furis nu știu cu'n zimbet de dispreț sau de milă. Și cum umplea fișia de hîrtie i-o fura cerbeșul de ucenic, și o ducea la tipar, pentru butea fără fund a Danaidelor? pentru ziar.

Intr'o cușcă despărțită prin un părăte de redacție, lucra d. corector, mîngîit și'n lumina ochilor. Zimbînd îl întreb: așa-i că-i greu?

— Greu, cui i-i greu, și dădu din cap zimbînd cu țigara între buze spre dnii Bocu și Popp.

— Și așa cum mă gîndeam de odată rămin izbîit, mă opresc brusc, și ce să-mi vadă ochii? În locul vechii cocioabe a crescut într'un an un palat ca'n basme, un palat minunat, uriaș, cu figuri de-asupra ca floarea de lotus. Acesta-i palatul «Tribunei». — Și am intrat smerit cu inima cit un purice. Intr'o casă mai năcăjită totdeauna intri mai bărbătește.

Din jos e administrația ziarului, unde lucră mai multe domnișoare, iar d. Gheorghe Nichin, se plimbă între ele satisfăcut ca un sultan în Serai. Am suit scara sicută și în locul redacției cu părăte de scîndură, am intrat într'un salon mobilat artistic, modern, cu fololii multe, și într'un colț la o măsuță lucra d. Gh. Stoica.

Mi-am spus numele și încă ceva.

Dlui a dat gînditor din umeri:

— Iartă atît avem de lucru.

Cu dlui deci mi-am pus-o de mămăligă.

M-am lăsat fricos pe un fotel și îndată un tinăr cu figura mare, ca a liceanilor din țară, îmi luă vorba.

Mai apoi a venit cu un alt domn la braț: A! va să zică, d-ta erai corespondentul nostru din București, mi-se adresă acesta. Era d. Ioan Montani, care m'a condus în camera d-sale de lucru: Mi-am spus păsul, am povestit, pe urmă am cetit, cînd dlui scria.

Deodată sfîrșie telefonul, și d. Montani se leagă pe la cap ca un scafandru: O doamnă din Brașov, cere cei trei numeri în cari e vorba de adunarea dela Sibiu, și de sigur și de cinstitul nume al soțului, sau chiar al ei.

D. Nichin îi spune verde:

— Nu-i trimit fără plată nimănu, nu-i abonată, nu-i trimit...

Ce să zici altă: do ut des și pace bună.

Fiindcă d. Montani are obiceiul să lucreze singur-singurel, am trecut în a treia cameră. Aici d. Giurgiu mi-a vorbit despre conservatorul din țară, și despre teatru, iar un alt domn redactor, din pășit pe aici din fundul Moldovei, era încîntat de poezia și naționalismul lui Goga. Și din colț d. Ștefu corector îmi spune: Șase inși lucrăm și tot nu biruim...

De aici am intrat iară la d. Montani, care a început a-mi povesti despre corespondenții ziarului, dela Paris, Roma, Viena, Berlin, București, Budapesta; și ascultînd așa mi-a furat privirea un colț, în care părea că rîde cu un deosebit sarcasm coșul redacției.

Ce năpastă Doamne, pe capul unui scriitor sgrîie-hîrtie ori pe al unui smerit începător.

El hoțul de coș stă sgulit în colț, și par'că rinjește cu gura lui largă, cu gîtul gușat și stomacul larg, larg de tot.

Cite nimicuri de ale mele nu-mi va fi mistuit hoțul de coș!...

Fii sănătos prietene nedespărțit al începătorilor ce bat la poarta redacției, — al ciripitorilor poeți gureși și dușmanul celor cari vor să-și vadă pentru primă oară sfîntul lor nume în foisoara «Tribunei».

V-ași mai spune povestea unei pâlării, dar o las pe de altădată. Fulg Pribeag.

Cronică artistică.

Studentii și piesa «Manasse» din Iași.

Studentii universitari fiind informați că pe scara teatrului național din București se va juca o mîine seară piesă «Manasse» au tinut o consfătuire supț președenția d lui Ionescu Gvora și, în cele din urmă, au hotărît să expedieze următoarea telegramă d lui Pompiliu Eliade, directorul general al teatrelor.

«Studentimea universitară ieșană, consecventă hotărîrilor luate în congresul din Septembrie și cu atitudinea ei de mai înainte protestează energetic contra batjocoririi scenei teatrului național prin reprezentarea piesei «Manasse». Se asociază în același timp protestărilor și activității colegilor lor din București.

Convinși fiind de respectul cel purtat scenei teatrului românesc precum și de sentimentele naționale de care sînteți pătruns, studentii vă roagă a suspenda reprezentarea acestei piese».

În aceași timp studentii au mai trimis o telegramă «Uniunii» studenților din București, prin care face cunoscut că se asociază la acțiunea lor.

Sport.

Match de football în București.

Dumineca viitoare va avea loc un match de football într'o echipă reprezentativă a Asociațiunii de sporturi atletice din România, din care va face parte cea mai bună jucători ai cluburilor cari compun această Asociațiune și o echipă al clubului de football atașat pe lingă Academia de comerț din Cluj (Ungaria). Asociațiunea aduce pe cheltuiala ei această echipă ce se bucură de un frumos renume în cercurile sportive de aici, spre a da astfel o nouă impulsie des-

voltărei sportului de football care începe a prinde și în țară tot mai mult teren. Matchul care va avea loc are o deosebită importanță din punctul de vedere sportiv căci este primul match internațional care se va juca în țară.

Concerte, petreceri.

Invitare. Inteligența română din Beclean Invită la Producțiunea teatrală-muzicală urmată de dans, care se va aranja Duminecă în 7 Noembrie st. n. 1909 în sala școlii confesionale gr. cat. din loc, cu ocaziunea adunării generale a învățătorilor gr. cat. din jurul Gherlei. Venitul curat e destinat bisericii gr. cat. din localitate. Inceputul la 6 ore seara.

BIBLIOGRAFII.

— A apărut: »*Lucașărul*« Nr. 21 cu următorul Sumar: I. Agârbiceanu, Apariții bolnave în societatea noastră. A. Mirea, Traducând pe La Fontaine.. (poezie). Ion Gorun, Pe lumea cealaltă. Victor Ffimiui, În casa de peste drum (poezie). Al Cazaban, Căprioara. Z. Bârsan, Sonet (poezie). O. Panu, O discuție la Junimea. Dări de seamă: Tudor Pamfile: Jocuri de copii (E. H.) Cronică: Adunarea generală a »Asociației«. Centenarul lui Șaguna. Concertul »Reuniunii române de muzică« din Sibiu. Teatru românesc în Sibiu. † A. Baltazar. † Cesare Lombroso. Iancu Prostu. Știri. — Poșta Redacției. Ilustrațiuni: Comuna Sânosif, Fruntariul bisericii din Sânosif. Moșnegi din Sânosif. Babe din Sânosif. Casa parohială din Sânosif. Tineretul din Sânosif. Tineretul din Sânosif la »Învărtită« (1909).

S'a primit la redacție:

Biblioteca poporă a »Asociațiunii, Nr. 35 despre »Din puterea proprie«. (Exemple de gândire nobilă pe putere de muncă și ajutoare proprie, pentru tinerime și popor) traducere din limba germană de d. N. Petrea-Petrescu. Într-o limbă curgătoare și aleasă, pe înțelesul poporului, a tradus minunat de bine d. Petrescu această broșură din nemțește. Aci se arată pilde despre puterea de muncă și creațiune oamenilor mari, din toată lume, viața lor, activitatea științifică, munca încontinuu și puterea de gândire. Se citează următorii: M. Faraday englezul, savantul în științele naturale, E. Hove, Sir Humphry Davy, marele naturalist, John Walter, un savant ziarist, Robert Fulton, descoperitorul vaporului, G. Stephenson, constructorul celei dintâi locomotive, H. Schliemann, marele arheolog. După cum se vede aceasta cărtică înfățișează un deosebit interes pentru ori și cine și de aceia îndemnăm pe fiecare a și-o procura.

La **Librăria »Tribunei«** se află de vânzare următoarele piese teatrale:

<i>O căsnicie</i> , comedie în 3 acte . . .	Prețul 3.50
<i>Apus de soare</i> , dramă în 4 acte . . .	2.—
<i>Vasile Lupu</i> , dramă istorică în 3 acte . . .	2.—
<i>Făclia subț obroc</i> , tragedie . . .	1.50
<i>Bogdan Dragoș</i> , dramă istorică inedită . . .	1.—
<i>Cancer la inimă</i> , piesă în 3 acte . . .	1.—
<i>Nicolae Vulpea</i> , piesă populară în 4 acte . . .	—70
<i>Steaua mea</i> , piesă școlară . . .	—60
<i>Slugă la doi stăpâni</i> , comedie în 2 acte . . .	—60
<i>Mama vacilor</i> , comedie populară în 3 tabl. . .	—50
<i>Curcanii</i> , comedie patriotică într'un act . . .	—50
<i>Mireasa</i> , dramă în 5 tablouri . . .	—50
<i>Lângă pământ</i> , dramă în 3 tablouri . . .	—50
<i>Noroc de soldat</i> , comedie în 5 acte . . .	—40
<i>Babilonia românească</i> , farsă filologică într'un act . . .	—40
<i>Căinele și pisica</i> , comedie într'un act . . .	—40
<i>O repetiție moldovenească</i> , sau	
<i>Noi și iar noi</i> , farsă într'un act . . .	—35
<i>Artiștele</i> , comedie într'un act . . .	—30
Teatru vol. I, III, IV, și V de V. Alexandri . . .	1'50
» I de Caragiale . . .	2—
<i>Zorile</i> , dramă istorică în 2 acte și în versuri . . .	1—

A apărut și se află de vânzare la librăria »Tribunei«

„Impresii de teatru din Ardeal“

de Zaharie Bîrsan.

Prețul 2 coroane.

Plus 20 fileri porto.

Economie.

O reformă importantă în învățământul comercial. Ministrul de culte ungar în conțelegere cu ministrul de comerț a hotărât a ridica cursurile la școlile comerciale superioare dela 3 la 4 ani. Deodată cu aceasta reformă se vor sista la aceste școli examenele de bacalauriat (maturitate).

Reforma este de mult dorită de ceruurile interesate comerciale și financiare, cari în modul acesta speră a putea ajunge la puteri tinere înzestrate cu cunoștințe teoretice mai temeinice de cât au fost în stare să furnizeze vieții practice școlile com. sup. în actuala lor organizație.

Plata grânelor din Arad.

29 Octomvrie 1909.

S'a vândut azi:

grâu 400 mm.	14'20—14'40
orz mm.	9'20—
ovăș mm	7'10—7'20
secară mm	9'10—9'20
cucuruz 500 mm.	5'20—5'40

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 klg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 26 Octomvrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul

Oriz nou	
De Tisa — — — — —	28 K. 95—30 K. — fil.
Din comitatul Albei — — — — —	28 » 80—29 » 80 »
De Pesta — — — — —	28 » 90—29 » 90 »
Bănățânesc — — — — —	28 » 95—29 » 90 »
De Bacica — — — — —	28 » 60—29 » 80 »
Secară de calitate I. — — — — —	19 » 75—20 » 05 »
Secară de calitate mijlocie — — — — —	19 » 55—19 » 65 »
Orzul de nutreț, calitate I. — — — — —	14 » 75—14 » 95 »
Ovăș de calitate I. — — — — —	15 » 70—16 » — »
Ovăș de calitate a II. — — — — —	15 » 40—15 » 60 »
Cucuruz — — — — —	14 » 80—15 » — »

„Emulsiunea Scott“

previne cu siguranță tuturor boalelor serioase, cum e »Vărsatul (poja) ul, cozace) etc. Ceice fac prima încercare sunt sunt foarte surprinși de repentina recăștigare a sănătății.

„Emulsiunea Scott“

se distinge mult mai ales prin curățenia ce o caracterizează. E foarte corespunzătoare îndeosebi pentru ginginele gingașe și mistuirea slăbită.

Prețul unui flacon original 2 cor. 50 fil.

Se capătă în toate farmaciile. 7

Poșta administrației.

Ioan Ovesea Cernota. Am primit 6 coroane abonament până la finea anului 1909.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« Institut tipografic, Nichia și cons.

Procurați

dela librăria „TRIBUNA“

Arad, str. Deák Ferencz 20

„Cantorul Bisericesc“

aranjat de

GEORGE BUJIGANU

Învăț. în Deliblata.

Cel mai practic op bisericesc, cea mai bogată

antologie a cântărilor bisericești la români.

Indispensabila lui necesitate e documentează iuțala cu care a trecut prima ediție în un an 1000 exemplare.

Opul să extinde pe 444 pag. octav pe 2 coloane, litere latine, tipar roșu și verde. Cuprinde rînduiele tuturor sârbărilor de peste an, precum și tipul bisericesc. Op aprobat de consistor!

Legătură artistică, confecționat la prima compactorie din Budapesta.

Prețul unui exemplar broșat 10 cor. legat în pânză frumos aurit 12 cor. legătură lux 1/2 piele 14 cor. Lux se mai află, numai după comanda specială bucata 16 cor. plus porto postal 60.

Fiecare exemplar e provăzut cu scoțtoare (tock).

Intrebuințarea »Cantorului Bis.« dispunează pe toate celelalte cărți bisericesc ca: mineiul, triodul, penticostarul, moșvelnicul etc.

Pe table e gravată sfânta Treime și 4 evangeliști, după Smigelschi.

Raritate bisericească, mai 20

exemplare de vânzare.

Cel mai frumos dar de sărbători bisericilor și specialiștilor bisericești.

Administrația tipografică

și librăriei „Tribunei“

DUMITRU MUREȘIAN,
 institut Cromo-Litografic.
 — TIMIȘIOARA, —
 Temesvár, Balázs-tér.
 (sub banca Timișiana).

Telefon
247.

Primește toate lucrările apa tinătoare acestei branșe, precum: **scompturi, planuri, hârtii de epistoale, placate și vignete, mape, nu altcum și anunțuri de cununie, bilete de vizită, invitări la baluri și — concerte, etc. —**

Efectuează multiplicarea cea mai promptă a mecanic-autografeilor, pe lângă prețurile cele mai favorabile.

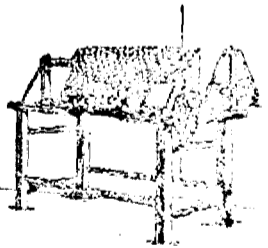
Să sprijinim instituțiunile românești căci numai așa vom înainta!

CROITORIE DOMNEASCĂ,
 a lui
FARKAS és KORONDI
 Cluj — Kelecszvár, Unió-u. nr. 3-5.
 (Casa Státus).

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că am deschis o **croitorie modernă p. domni** în Cluj, pe str. Unió nr. 3-5, pentru toate corespunzătoare pretenziunilor timpului prezent. — Magazinul nostru e asortat numai cu stoffe veritabile din patrie, engleze, franceze și de Scott. Tendința principală ni-e să dăm croiu bun și execuție elegantă. cind Vă cerem sprijinul, totodată sperăm că pe lângă prețurile moderate cu cari putem face orice emulare, Vă rugăm să faceți o comandă de probă.

Cu stîmă:

FARKAS és KORONDI,
 croitori pentru domni.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singurii pot face săparea cu instrumentele mele.

— **Primlucrător mijlocesc.** —

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimit gratis și franco.

Premiat la 6 expoziții.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

Karlsbad, Haus Feigenbaum
 — vis á vis de Mühlbrunn. —

Pruni bosnieci.

„Impărăteasa Balcanului”.

și
 „Regina Bosniei”.

Sava T. Kojdić, Brčka (Bosnia).

Recomandă varietățile cele mai nobile și fructifere de

altoi de 2-3 ani,

tari și sănătoși cultivați în Bosnia.

Altoii mei de pruni se găsesc în cele mai însemnate grădini de pruni din Bosnia.

Premiați cu diploma primă a ministerului de agriultură bosniac-herțegovinean precum și la expoziția din 1896 în Budapesta, în 1908 în Viena și la expoziția universală din 1900 în Paris cu medalia de argint.

ANUNȚURI

primește administrația „Tribuna” pe lângă prețurile cele mai moderate.

Lucza Jozsef

atelier chimic pentru curățitul hainelor
Szeghedin (Szeged), Laudon u. 9

Primește: curățirea și vopsirea hainelor bărbătești, femeiești, de copii și preoțești, postav de mobilă, haine de doliu mai departe

curățirea penelor de pat

cu mașina prin ce își redobândește culoarea albă și uscățimea originală și vor fi sculite de praft.

Comandele din provincă să efectueze imediat și prompt.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboseală, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos.

Ziarul nostru roagă pe onorat public că la cererea prețurilor curente sau la ori ce cerere sau cumpărare să se provace că adresa firmei a celit-o în Tribuna.

Fabricația cea mai bună de

PIELE

și de tălpi, fabricația proprie de partea de sus a șetelor, în asortimentul cel mai mare, cu toată scumpetea se găsesc cu prețurile cele mai ieftine în magazinul de pele al lui

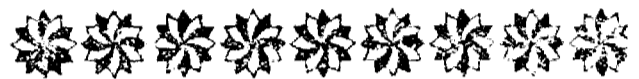
Gyöngy Sándor

BUDAPEST III., Tavasz u. 1

Distins cu diploma de recunoștință în anul 1904.

Catalogul ilustrat a prețurilor - gratuit.

Zénithul de gumă

deja după câteva zile s'a dovedit prin mil de scrieri de recunoștință dovedește că

specialitățile (preservative)

pentru dame și domni, inventate sub numele Zénith sunt cele mai de încredere, nu strică sănătatea, ocolesc orice defectul celor de până acum

Prețul: 1 duzla de Zénith pentru domni 8 cor., 1 bucată Zénith pentru dame 7 cor.

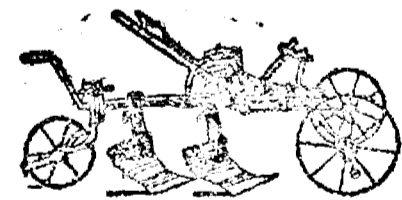
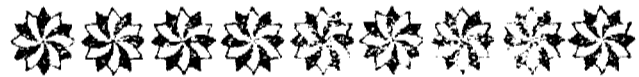
La comandă vă rugăm să fiți atenți la numele Zénith, căci numai atunci e veritabil, dacă e provăzută cu marca Zénith. — Se trimite în străinătate și în țară pe lângă cea mai mare discreție, roșem și cu ramburs

Agentura principală în Ungaria:

DEUTSCH IZIDOR

magazin de instrumente medicale și pentru îngrijirea bolnavilor.

Szabadka, Kossuth-u.

Tátray Sándor

turnătorie de fier, fabrică de mașini și pluguri, atelier de zidărie și lăcătușerie

Oradea-mare — Nagyvárad

Teleky-utca 35.

Lucrări vărsate pentru mașini, după desen sau lucrări de fier strugărit și lucrări oblite.

Pluguri sistem Sack,

tofelul de lucrări de lăcătușerie și — pentru zidiri. —

Atelier model de măsărie propriu.

Vitárius Sándor mǎlestru de mǎnu-
șeril și bandage în
Debreczen, Szent Anna-ut 1.

Recomandǎ în aten-
țiunea dlor medici și
a onor. public prǎvǎ-
lia sa provǎzută cu
tot felul de bandage
artificiale. — Ține în
magazin cǎrje me-
chanice, picioare și
mǎși artificiale, ban-
dage pentru hernie și
pântece, cari sunt mai
bune și mai cores-
punzătoare timpului
prezent. — Toate în

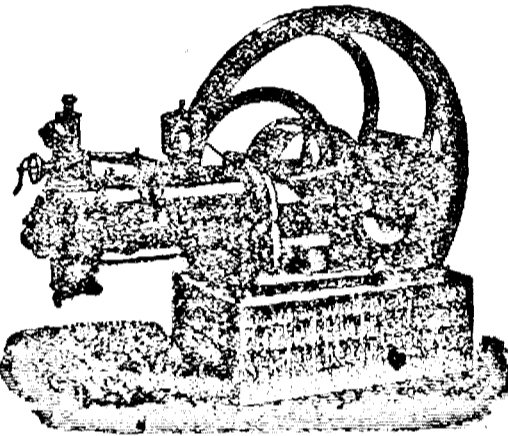

propria manufacturǎ.
O experiență câștigată pe
terenuș Ortodoxiei în pri-
mele fabrici speciale ca
cele din Frankfurt, Ham-
burg, Bruxelles, Viena și
Beruș, mă pun în plăcuta
poziție, ca pe on. mușteri,
să-i pot servi și la cele mai
jingoșe și complicate ordi-
ne și pretenziuni medicale.
Mǎșinării, și tot felul
de instrumente din piele
și cauciuc pentru îngrijirea
bolnavilor, din cea mai
bună calitate, și pe lângă
prețurile cele mai ieftine.

Prima firmǎ de motoare sudungarǎ.

SCHMEREK și SZABÓ

Yemesvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14.

Recomandǎ motoare
mǎnate cu ulei de brut,
benzină și cu gaz de
prima calitate, precum
și orice articole tehnice
uleturi, instrumente
și mașini. Primește in-
stalație de moli pentru
măcinat. — Atelier de re-
parat proprie —

Catalog de prețuri se tri-
mite gratis și franco.

Grosz Nagy Ferencz,
farmacia
Debreczen : : farmacia : :
Arany egyszertár

Numai există reumǎ!

Cine voește să scape de ori-ce soi de
reumǎ și de tot felul de dureri externe
sǎ cumpere o sticlǎ mare din renumitul

Balzam Regesc

(Király Balzsam) al cărui efect vindecător
e recunoscut de medici și sticlǎ mare 2.65
Cor. cu îndrumare, 3 sticle mari 6.65
Cor. cu îndrumare, porto-franco cu ram-
bursǎ. Patentat, în nenumǎrate spitale de
frunte se aplicǎ ca cel mai bun medicament.

Medicament
pentru vǎpsirea
pǎrului.

MUSTAȚA FRUMOASĂ

dacǎ întrebuințezi

POMADA HAJDUSÁG

cea mai bună pentru creșterea și
potrivirea mǎteșelor, pregătită
din materie neomuroasă. Nici-
tul se vede foarte bine și
cu siguranță. Scutit prin lege.
Un borcan 30 H. Prin poștă
se trimite numai 3 borcane cu
2.15 Cor. Cu rambursǎ gratis.

„VICTORIA” INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII
SOCIETATE PE ACȚII Fondată la anul 1887.

Centrala în Arad, calea Archiducelui Iosif No. 2. (vis-à-vis de primărie) casa proprie.

Filiala în Chișineu (Kisjenő) casa proprie.

Capital societar 1.200,000.— Cor. || Depuneri spre fructificare . . 8.500,000.— Cor.
Fond de rezervă 1.100,000.— Cor. || Circulațiunea anuală . . 200.000,000.— Cor.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari
eliberează libele.

Pentru sumele depuse fără termen de abdicere
și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni
de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar
pentru depunerile elocote pe timp mai
lung de 3 luni de zile, după mǎrimea sumei
depuse: plătește deponenților 4 1/2% și 5%
interese fără nici o detragerere.

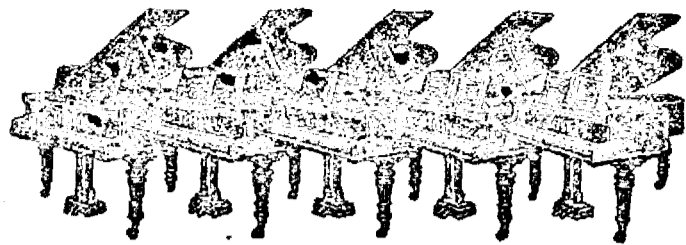
După toate depunerile contribuția (darea) de
interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la zece mii de coroane, după
starea casei, să plătesc și fără de abdicere.

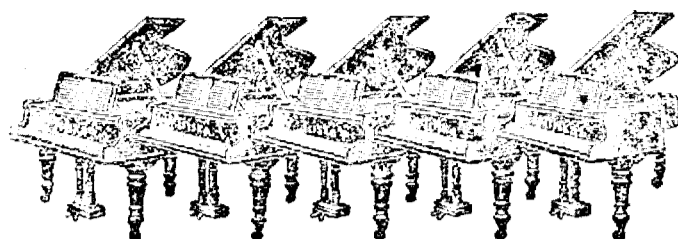
Escontează cambii și acordează credite
cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordează împrumuturi hipotecare pe case de
închiriat și pe proprietăți de pământ.

FONDAT LA ANUL 1870.

Acordările și reparațiile le execută
în mod special!

la renumita firmă:

Salon vestit și magazin bogat de:

Piane,
Pianine, și
Cimbalne.

≡ **TRISKA J.** ≡

în Cluj—Kolozsvár, Séta-tér nr. 10.

Se pot cumpăra și închiria pe lângă prețurile
cele mai avantajoase.

— Numai fabricate de prima calitate. —

Pentru orientarea on. public dau mai la vale declarațiile de recunoștință so.ite în timpul din urmă:

Declarație.

În cursul anului 1908 am târguit două pianuri dela firma J. Triska din Cluj și cu amândouă sunt pe deplin satisfăcut. Liniștit pot deci recomanda ori-și-cui firma lui Triska.

Zágon, 18 August 1908.

Nagy Imre
inv. de stat, cantor reform.

St. D. J. Triska Cluj.

Pardon, că la șirele D-tale numai acum pot răspunde. Prin aceasta îmi exprim deplina mea îndestulare pentru pianul „Stingel” ce l-am cumpărat dela D-ta pe la începutul anului. Execuția lui adevăratește mai bine pricepera și calificația D-tale specială. Întreprinderea D-tale o recomand cu plăcere tuturor cunoșcutilor mei.

Tarda, 31 August 1908. Cu toată stima

Hirsch Bruno.

Firmei J. Triska Cluj.

Cu mulțămite recunosc, că pianul cumpărat dela D-ta, după părerea specialiștilor, în ce privește tonul, execuția, prețul adevăratește soliditatea întreprinderii și toată încrederea față de firma

Dr. Békésy Károly.

Dlul J. Triska Cluj.

După 4 ani pot să-ți scriu, că pianul cumpărat dela D-tale e și azi tot atât de bun, cu tonuri plăcute, ca atunci când l'ai trimis. Cu drept recomand deci fiecareia să cumpere pian dela D-ta.

Cu stimă:

Szepsziszentgyörgy. Révay Margit.

P. St. Dle!

Eu care sunt specialist în muzică pot zice, că eu pianul cumpărat dela D-ta sunt foarte îndestulat. Are tonuri foarte frumoase și plăcute pentru aceea pot recomanda și și recomand tuturor să cumpere pianuri dela firma I. Triska.

Gherla, Cu stimă:

Ioan Beran,
prof. de muzica și cant.**Magazinului de pianuri J. Triska Cluj—Kolozsvár.**

Cu bucurie Vă anunț, că pianul cumpărat acum câțiva ani pe deplin mă mulțamește.

Cu deosebită stimă:

Dr. Wachsmann Ede.

On. Dle Triska!

Pianul trimis de D-ta mă satisface pe deplin atât ca execuție cât și tonul bun și frumos. Recomand tuturor.

Dej, Cu stimă: Madam Gajzágó László.

St. firme J. Triska, Loco.

Vă anunț, că pianul cumpărat dela D-Voastră din firma Wirth Ferencz (elevul lui Bozendorf) mă mulțamește pe deplin.

Dr. Kenyeres Blasius.

Cu pianul Bözendorfer cumpărat dela firma J. Triska, nu numai eu ci și toți muzicalii cari s'au abătut prin casa mea, am fost foarte mulțumiți. Firma vrednică de toată încrederea o recomand cu toată căldura.

Cluj (Kolozsvár), Cu stimă:

Dr. Höncz,
profesor academic privat.**On. firme Triska J. Cluj.**

Vă aduc la cunoștință, că construcția internă a pianului meu, în urma reparațiilor și renovărilor făcute de Dv., se poate iarăși folosi perfect și pentru aceea nu pot scăpa ocazia de a nu vă exprima mulțămite și recunoștința mea.

Torda-Szentlászló. Gróf Mikés Miklós.

Firmei Triska Cluj

Prin șirele acestea Vă exprim bucuria mea pentru repararea pianului meu, în urma căreia a căpătat un ton nou și foarte melodios, ceea ce Dv. vă servește spre laudă și onoare, iar mie-mi dă prilej a Vă exprima recunoștința și deplina mea încredere.

Korpád, Madam Ferenczi Gyula, Boar Ana.

On. Firmă.

În epistola de ieri uitasesm să vă amintesc, că mi-a sosit pianul trimis și deja e și aranjat în salon. A sosit în condiții perfecte. E foarte plăcut tuturor, și se bucură de laudă generală.

Szamos-Ujvár, 5 Iunie 1909.

Walton Robert
profesor de liceu.**On. magazin de piane Triska, Cluj.**

Deși cam târziu, nu pot scăpa ocazia a nu-ți exprima recunoștința mea pentru pianul trimis. Instrumentul e inecșapionabil, are un ton foarte plăcut, iar exteriorul corespunde pe deplin. Vă mulțamesc, că fără să-l văd și aleg, m'ati satisfăcut atât de bine.

Zelau (Zilah) 1 Maiu 1909.

Cu stimă Mátyás Adolf.

Firmei Triska Cluj.

Pianul a ajuns în pace. Ne-ai câștigat plăcerea generală. Vă mulțamim pentru serviciul prompt și onest.

Ioan Bucur
preot gr. ort.**Dlul J. Triska Cluj.**

Cu pianul cumpărat dela D-ta sunt mulțamim. Nici după expirarea unui an n'am aflat nici o smintă.

Dej, 24 August 1908.

Becsky Bálint
asesor la sedria orfanală comitatensă**On. Dle Triska.**

Cu pianul cumpărat dela Dv. toți sunt mulțamim și ne bucurăm că ne-ai satisfăcut dorinței tuturor.

Mocs, 18 Aug. 1908.

Cu stimă
Madam Nagy Elek.**Dlul J. Triska Cluj.**

Pianul trimis m'a satisfăcut pe deplin.

Zagon, 19 August 1909.

Cu stimă
Văd. Bécásy.**Dlul J. Triska, Cluj.**

Recunosc cu plăcere, că pianul trimis mie e de o calitate neecșapionabilă, și pentru aceasta voi recomanda firma D-tale în jurul cunoștințelor mele.

Szilágyosomlyó, 1 Sept. 1908.

Marossy Aranka
profesoară la școl. civ.**Stim. D. J. Triska magaziner de pianuri în Cluj.**

Azi mi-a sosit pianul. Sunt foarte mulțamim atât cu expunerea lui, cât și cu tonul și organizația internă. Primește Dle Triska mulțamite mele, că m'ai făcut să ajung la un fabricat atât de bun. În alăturare îți trimit frachtul. Pianul de altfel a sosit fără nici o zgărietură măcar.

M-Igen, 9 Iulie 1907.

Cu stimă

Ikrich Arnold pretor.

Dlul J. Triska, mare magazin de pianuri în Cluj.

Cu pianul cumpărat dela on. Firmă, în cea mai complectă măsură sunt mulțamim. Tonul e curat și sonor, și pe lângă că e destul de tare, e și plăcut. Stimul e și acum, după jumătate an atât de neecșapionabil, că nu am observat încă lipsa stimulării de nou. Pe baza acestor experiențe, pot recomanda firma pianurilor ori și cui.

Marosujvár, 27 Aug. 1908.

Borbély János
m. kir. mázsatiszt.**Dlul J. Triska, Loco.**

Pianul numit „Wierth” cumpărat dela D-ta m'a satisfăcut în toată privința.

Cluj (Kolozsvár) 21 Sept. 1908.

Idrányi Gábor
major de artilerie.**Stim. D. J. Triska Cluj.**

Pianul cumpărat la Dv. a sosit în pace și nevătămat. După așezarea lui l-au examinat și probat cunoșcutilor și amatorii de pian, și cu toții suntem îndestulați, atât în privința prețului, cât mai vărtos a tonului sonor și intensiv.

Szilágyosomlyó, 17 Sept. 1908. Cu stimă
Văd. madam Bágy Sámuel.**Marelui mag. de pianuri J. Triska Cluj.**

La șirele adresate mie cu plăcere Vă anunț, că pianul scurt, cumpărat dela Dv. în 1907, în toate privințele s'a dovedit pe deplin corespunzător. Fetita noastră în vârstă de 14—15 ani, care de mai mulți ani învață, cântă la el cu multă desfătare, totdeauna spre marea noastră bucurie și mulțamire.

Dej, 21 Aug. 1908.

Páll
jude de tribunal.**On. Dle!**

Cu pianul procurat dela D-ta, de un exterior estetic, sunt pe deplin mulțamim. Pentru tonul plăcut, frumos și puternic, recomand ori-și-cui firma D-tale.

Bistrița (Besztercze) 20 Aug. 1908.

Madam Garabet Bálint.

O. D. J. Triska Cluj.

După folosință de un an, sunt mulțamim cu pianul numit Wirth, cumpărat dela D-ta. Tonul fin, trănicia corzilor, estetica externă, dar în deosebi construcția solidă internă ridică pianul și peste cele alese la locul prim. Deci, atât pentru calitățile acestea, cât și pentru îngrijirea și jingășia, cu care sunteți la împachetarea și spedarea pianurilor, Vă exprim deosebita mea recunoștință.

Deva, 19 Aug. 1908.

Hajduczky József
director de bancă.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA

1908.		1909.	
11 Octombrie.		3 Octombrie.	10 Octombrie.
ACTIV			
127.681.664	90381664 Rezervă metalică Aur	98542601	137892231
380861	37300000 „ Trate Aur	39770000	138312601
73967313	Argint și diverse monede		241336
33673133	Portofeliu Români și Străini		221822
11999924	Impr. contra of. publice	18089400	91180090
15465553	„ „ „ „ le case curent	18644233	93403152
3201621	Fonduri publice		34.90003
5961058	Efectele fondului de rezervă		36733633
701110	„ „ „ „ amortizarea imob. și material		11990924
544725	Imobili		15093086
102038584	Mobilier și Mașini de Usurmeria		3151121
—	Cheltuieli de Administrație		5982165
25199132	Depozite libere		706299
28045325	„ „ „ „ & provizorii		492054
428800203	Compturi curanți		113713965
120000000	Compturi de valori		29691324
24963687	PASIV		28256411
3772994	Capital		29086058
282677999	Fond de rezervă		474220256
2190642	Fondul amortizării imobilelor și material		478204029
1156396	Bilete de Bancă în circulație		120000000
—	Billete de Bancă în circulație		26762198
102038584	Profituri și pierderi		4022552
428800203	Dobânzi și beneficii diverse		314303490
	Compturi curanți		2237648
	„ „ „ „ & provizorii		1180403
	Depozite de retras		—
	Scamptul 5/0. „ Debăns 5/0/0.		113713965
			112274565
			474220256
			478204029

Kneffel Károly és Fia

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că mi-am mutat

marele magazin de cărbuni,

din palatul de pe Andrassy-tér nr. 14, pe

Boros Béni-tér nr. 2.

Apropiindu-se sezonul de încălzit, stăm la dispoziția p. t. public cu cărbuni veritabili în orice cantitate, transportați acasă, și primește angajament pe întregul sezon la ce se primesc prenotări.

Comandele se pot face în persoană, prin corespondență sau prin Telefon nr. 139, la firma :

Kneffel Károly és Fia

mare comerciant de cărbuni
Arad, Boros Béni-tér nr. 2.

(Cassa Kneffel).

Fond. în a. 1858.

Nrui telef. 459.

MÜLLER J. és FIA

curățitor chimic de haine și fabrică cu aburi pentru spălătul rufelor în ARAD.

Fabrică și birou: Thököly Imre-u. 40—42.

Localuri pentru primirea de rufe și haine:
József főherceg-ut II. — Forray-utca 26. —
Asztalos-Sándor-utca 2—3.

Localuri în provincie:

Deva, Brașov, Alba-Iulia, Sighișoara, Hunedoara, Orăștie, Odorheiu.

Facem cu oscurt on. public că fabrica noastră renumită pentru curățirea chimică, vopsitorie de haine, precum și pentru spălătul rufelor cu aburi, de 50 de ani de existență, am mărit-o și am instalat-o cu mașinile cele mai moderne și astfel concurează nu numai cu fabricile de acest soi din țară, dar și cu oricare din străinătate.

Curățim chimice și vopsim orice haine bărbătești și femeiești, paltoane, haine pentru copii, fără a le descoase, pânze de mobile, perdele, cusături, dantele, mânusi, tapete etc. etc.

În fabrica noastră de spălat cu aburi, provăzută cu mașini excelente, cu excluderea materiilor stricăcioase rufelor, spălăm orice albituri, dar cu deosebire gulere, manșete, cămeși etc. cari călcați cu mașinile noastre cele mai moderne, capătă un lustru foarte frumos. Mulțămind on. public pentru sprijinul de până acum, rugăm pentru încredințarea și pe mai departe

Cu distinsă stimă

MÜLLER J. és FIA.

— Comandele poștale se efectuează grabnic și conștiințios. —
Serviciu prompt și conștiințios.

Oltiuri de struguri

expediază.
garantând de sol
via americană

și în diferite soiuri
trănice asortiment bogat;

első szőlőoltvány-telep

sz. (Nagyküküllő megye).

și a on. comitete

bisericești asupra

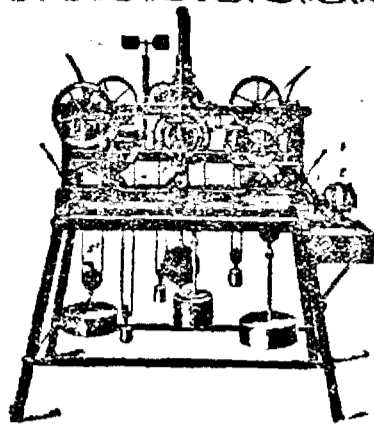
reînnoiesc și repară

comitete, plebanile și

curatorii primesc

de plăți în rate.

BUDGET GRATIS.

Cea mai mare fabrică de ceasuri de turn din Ungaria
aranjată cu putere de aburi

BODITSI SANDOR

— turnătorie de clopote și ciasornice de turn, în —

BAJA (BACICA).

Recomandă îndeosebi
cele mai perfecte : **CIASURI de TURN**

pentru biserici, primării caatele, școli și fabrici, cari cu
construcție perfectă nouă de tot și înpre lucrare solidă.

Afară de aceea atrage luarea aminte a onoraților preoți

și a on. comitete

bisericești asupra

reînnoiesc și repară

comitete, plebanile și

curatorii primesc

de plăți în rate. BUDGET GRATIS.

REPRINDERE DE POMPE FUNEBRE.

Am onoare a aduce la plăcuta cunoștință
public, că am luat în primire

armături și pompe funebre

Vânzare de lemne de foc!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public,
cumcă din pădurile proprii și de pe proprietatea mea
liferez cele mai bune

lemne de foc

din magazina dela Bârzava (cott. Arad) cu vagonul.

Afară de aceasta recomand magazinul meu de lemne,

cea mai bună, uscate și clădite în stânjini, în

10. (La fosta casă de vamă în-

cler.

Nou atelier de fotografiat în Cluj,

Kolozsvár, Mátyás Király-tér 25.

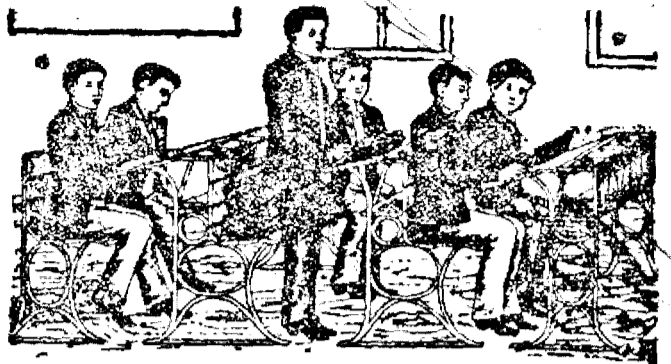
Lângă apotheca lui Hintz.

Am onoare a aduce la plăcută cunoștință on. public, că mi-am deschis nou atelier de fotografiat în piața Mátyás Király 25 și e aranjat după cerințele timpului modern, provăzând cu cele mai noi mașinării, stă la dispoziția on. public. — În atelier se pregătesc fotografii proteibin, lucii și matt, — chipuri de platin, aquarel, pigment și argint brom. — Recomand în deosebi speciile mele fotografii de copii, pentru cari la expoziția regnicolară am fost distins cu medalia de aur. — De altcunem pregătesc și tablouri, grupe etc. în execuțiile cele mai noi și moderne.

Atelierul e deschis și în duminici și sărbători.

Cu deosebită stimă:

Csizhegyi Sándor, fotograf.

Cele mai bune mașinării, mobilier și articole și cele mai bune bănci horticole nice de școală și mobilarea cuștelor, hotelor, spitalelor, școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se realizează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

— Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării

HAFFNER JÓZSEF

tăietor de pile

SIBIU (Nagyszeben), Elisabethgasse 42.

ALBERT KLINGENSPOHR măiestru petrar în Medias (Medgyes). ● Filiala în Sibiu (N.-Szeben) 5.

Mare depozit de monumente mormântale din piatră: greasă, marmură, granit și labrador. În urma experienței îndelungate și a cumpărării în mare măsură a calității cât și a iestinatității acorurilor mă: în în noștrii de a satisface tot